

4

Ribič

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

LETO 2021
LETNIK LXXX
ISSN 0350-4573

140
140 LET ORGANIZIRANEGA
RIBIŠTVA NA SLOVENSKEM
80
80 LET GLASILA RIBIČ

NARAVA NE ODPUŠČA

Pred približno tremi tedni sem ob sprehodu za šempetrsko Savinjo zagledal prizor na priloženi fotografiji. Ob pogledu na ptičje gnezdo me vselej zajamejo lepi občutki, saj nakazujejo na neokrnjeno divjino in na lepo prihodnost s prihajajočo pernato mladino. Vendar tisto gnezdo ni bilo takšno kot druga, bilo je drugačno: grajeno je bilo v sodobnem slogu z novimi plastičnimi gradbeni materiali, če bi se pošalil. Pa je pogled ujel zgolj žalostno resničnost plastičnih naplavin na obalnih bregovih.

Ljudje smo s svojo smetarsko brezbriznostjo dodobra zasmetili naravo, kar še posebno velja za vodotoke in njihova obrežja. Kot da nekateri brezbrizneži egoistično razmišljajo: »Bo že voda odnesla.« Ampak voda odnese vedno nekam, nekam nižje in odloži na veje, pod kamne ali na obalo.

Ribiči smo tisti, ki najverjetneje prvi opazimo in se zgražamo ob takšnih smetarskih priboljških. Smo tudi tisti, ki vsako leto ob delovnih akcijah, praviloma v začetku ribiške sezone, pobereмо glavino smeti, ki se je nabrala med letom. Pa vendar, vsako leto prihaja nova pošiljka. Ob tem se ne morem znebiti pogleda na tone plastenk in plastičnih smeti, ki so jih mediji prikazovali na eni od bosansko-srbskih rek, ki so se zaustavile ob hidroenergetski pregradi. Mar je to naša prihodnost?

Ljudje se še premalo zavedamo, kakšne posledice povzročata mikroplastika, ki ostane v vodi in se deloma razgrajena preseli v vodne organizme. Za to obstajajo že znanstvene študije, ki opozarjajo na prihajajočo oporečnost uživanja takšne bodisi morske hrane, bodisi sladkovodne repate. Pri nas takšnih celovitih raziskav še ni.

Razmišljam. Kaj lahko storimo ribiči? Veliko. Najprej moramo pomesti pred lastnim pragom. Že ribiška etika za-

poveduje, da za seboj ne puščamo smeti, celo več, prijazno nas opomni, da smeti ob vodi pobereмо tudi za drugimi. Razmislimo, ali res ne vržemo v vodo vsega nepotrebnega, ko ribarimo? Marsikdaj za vodo in v njej najdemo ostanke vrvice, ko je nekdo zgolj menjal predvrnico, ali pa embalažo od ribiškega materiala in razne pivske pločevinke. Ribiči, ne samo da moramo biti za zgled, bodimo tudi tisti, ki opozarjamo, vplivamo na druge. Predvsem je to izziv tudi pri delu ribiških čuvajev. Vsakoletne čistilne akcije so seveda dobrodošle, vendar za silo popravijo videz do prve visoke vode. Morda bi bili lahko mi, ribiči tisti, ki bi spodbudili širše aktivnosti za »ponovno« očiščenje bregov slovenskih rek. 140-letna tradicija organiziranega ribištva na Slovenskem nam to dovoljuje in zapoveduje.

Ptičje gnezdo iz pretežno plastičnih sestavin. Na evropskem parketu se v evropski komisiji in parlamentu že pogovarjajo o omejitvah, ki se nanašajo na plastiko in plastični material pri ribolovu.

V prihodnosti nas, ribiče, čakajo veliki izzivi. Na evropskem parketu se v evropski komisiji in parlamentu že pogovarjajo o omejitvah, ki se nanašajo na plastiko in plastični material pri ribolovu. Resda so trenutno glavna težava ribiške mreže, ki se raztrgajo in ostajajo v morju, vendar bo določena omejitev uvedena tudi pri sladkovodnem ribolovu. Omejitve se pripravljajo tudi pri uporabi svinca oziroma svinčenih šiber, in sicer za lovce in ribiče. In ne nazadnje: že danes bijemo bitke z državnimi organi, ki zahtevajo popolno prepoved dodatnega krmljenja v določenih jezerih in akumulacijah. Vsekakor je to stvarnost, kateri se bomo morali tudi ribiči, s spremembo miselnosti pa tudi tradicije ribolovnih tehnik, prilagoditi.

Narava ne odpušča, če ne drugače, nam to pokaže na tak način, kot ga je udejanjila ptica v plastificiranem gnezdu.

Dr. Miroslav Žaberl,
predsednik RZS

RIBIČ

GLASILO SLOVENSKEGA RIBIŠTVA

Ribič je z odločbo Ministrstva za kulturo, št. 61510-42/2014/3, izdano 16. 5. 2014, vpisan v razvid medijev pod zaporedno številko 1880.

ISSN 0350-4573
UDK 632

Izdaja

Ribiška zveza Slovenije,
1001 Ljubljana, p. p. 2974.

Izhaja vsak prvi teden v mesecu, razen številki 1-2 in 7-8, ki so združene.

Uredništvo in uprava:
Tržaška cesta 134
1000 Ljubljana

Telefon:
uredništvo:
(01) 256 12 97
tajništvo:
(01) 256 12 94
041 738 849
telefaks:
(01) 256 12 95
www.ribiska-zveza.si

NASLOVI ELEKTRONSKE POŠTE
RIBIŠKE ZVEZE SLOVENIJE:
Ribiška zveza Slovenije
info.rzs@ribiska-zveza.si
sekretar RZS
sekretar.rzs@ribiska-zveza.si
tajništvo RZS
tajnistvo.rzs@ribiska-zveza.si
računovodstvo RZS
racunovodstvo.rzs@ribiska-zveza.si
uredništvo glasila Ribič
glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si

Transakcijski račun:
02010-0017838266

UREDNIŠTVO:
odgovorni urednik:
Jure Ušeničnik Schifferstein

UREDNIŠKI ODBOR:
predsednik:
Igor Kloboves

člani:
Egon Dolenc, Drago Ornik,
Boštjan P. Zagožen, Peter Weibl

ČASOPISNI SVET:

člana:
dr. Jože Ocvirk,
dr. Božidar Voljč

Lektoriranje:
Marjetka Šivic

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost se od glasila obračunava davek na dodano vrednost.

Naklada: 11.000 izvodov

Priprava za tisk in tisk:
Tiskarna SCHWARZ PRINT, d. o. o.

Vsebina

BESEDA PREDSEDNIKA RZS

Narava ne odpušta
Dr. Miroslav Žaberl 82

AKTUALNO

Spletni seminar Vzpostavimo nazaj prosto tekoče reke – odstranjevanje nefunkcionalnih ovir na rekah
Borut Jerše 84
Kako bo letos z ribiškimi sejmi?
Borut Jerše 85

140 let ORGANIZIRANEGA RIBIŠTVA in 80 let GLASILA RIBIČ

Nestor slovenskega sladkovodnega ribištva, slikar, konservator, potopisec, naravovarstvenik in slovenski domoljub
Dr. Marjan Toš 86

OHANIMO NARAVO

Krško jezero
Milan Štraus 89

RIBIČIŠTVO

Invazivne tujerodne vrste: sladkovodni raki (2. del)
Jernej Košir, mag. biol. in ekol. z naravovar. 94

POGLEDI

Nekaj misli o odnosu do rib, ribolova in narave
Boštjan Lipnik 97
Kje je tukaj pitna voda?
Jožef Smolej 99

ZASLUŽIJO SI NAŠO POZORNOST

Zavoljo ribičije je Bine lažji kar za 93 kg!
Jože Šmejc 100

PREDSTAVITEV RIBIŠKIH DRUŽIN

Ribiška družina Radovljica
Jure Ušeničnik Schifferstein 102

ZNANJE IN IZKUŠNJE

Nekaj nasvetov za uspešen začetek muharske sezone (2. del)
Vladimir Mikec 104

ČUDOVITI RIBIŠKI DNEVI

Tri, sedem in nič
Lenart Levičar Bahtijari 106

REPORTAŽA

Dobrodošla, pomlad!
Salvatore Perrone (Prevod: Hany Bany) 108
Ribolov postvri in lososov na danski reki Skjern
Rok Šparovec 111

RIBIČI PIŠEJO

Ribolov s strokovno zvezanimi umetnimi muhami
Branko Hriberšek 114

IZ RIBIŠKIH DRUŽIN

Sta Prekija in Prekmurje postala rezervat za kormorane?
Jože Žerdin 115

MUHARSKI KOTIČEK

Odnos do okolja – privilegij in odgovornost
Tomaž Modic 116

MLADI RIBIČ

Do kod pa segajo meje vaše občine?
Blaž Dominik 117

V SPOMIN

Matej Rihtaršič 118
Štefan Hari 118
Franc Šuc 118
Miran Gracer 118
Jožef Stropnik 118
Dragan Dimitrijević 118

RIBIČI KUHAJO

Mediteranska rižota
Borut Jerše 119

V posameznih prispevkih izražena stališča ne predstavljajo nujno tudi stališč uredništva.

Obvestilo dopisnikom Ribiča

Dopisnike prosimo, da svoje prispevke pošiljajo na e-naslov:

glasiloribic.rzs@ribiska-zveza.si.

Prispevke za glasilo Ribič je treba poslati uredništvu trideset (30) dni pred izidom, nujna obvestila pa dvajset (20) dni pred izidom.

Poslanih prispevkov ne vračamo, razen na avtorjevo željo. Izvirnike hranimo 15 dni od objave v glasilu.

Po sklepu predsedstva RZS z dne 18. oktobra 2003 ne honoriramo:

- pisem bralcev,
- kapitalnih ulovov,
- obvestil,
- poročil o delu strokovnih delovnih teles RZS.

Nenaročene prispevke bomo objavljali skladno z razpoložljivim prostorom in njihovo aktualnostjo. Da bi se izognili neobjavam, občasnim dopisnikom svetujemo predhodni posvet z odgovornim urednikom, da bi skladno s programsko zasnovo zagotovili tematsko uravnoteženost vsebine Ribiča.

Uredništvo

Foto: Pixabay

SPLETNI SEMINAR VZPOSTAVIMO NAZAJ PROSTO TEKOČE REKE – ODSTRANJEVANJE NEFUNKCIONALNIH OVIR NA REKAH

Svetovna organizacija za varstvo narave – World Wide Fund for Nature (WWF) – je svetovna organizacija, ki deluje v več kot stotih državah na šestih celinah. S pomočjo več kot pet milijonov podpornikov je že več kot pol stoletja glavni glas narave.

WWF Adria je njena podružnica, ki deluje v Albaniji, Bosni in Hercegovini, Črni gori, na Hrvaškem, v Severni Makedoniji, Sloveniji ter Srbiji in na Kosovu. WWF Adria v sodelovanju z The Nature Conservancy organizira brezplačni spletni seminar z naslovom Vzpostavimo nazaj prosto tekoče reke.

Seminar je namenjen širokemu krogu udeležencev:

– uradnikom RS s področja okoljevarstva,

- osebju zavarovanih območij narave,
- nevladnim organizacijam s področja okoljevarstva,
- uradnikom občin v Sloveniji,
- članom ribiških družin.

Na seminarju boste lahko izvedeli veliko zanimivih informacij. Glavni poudarki bodo naslednji:

- pomen čistih, zdravih in neokrnjenih rek za slovensko kulturo, gospodarstvo in ekologijo,
- zakaj je smiselno odstraniti zastarele ovire na rekah z vidika vpliva na varnost ljudi, na velike stroške za obnovo in vzdrževanje, na koristi za ribe in rečne ekosisteme ter celotno družbo,
- vrste ovir na rekah in katere ovire bi bilo treba odstraniti,
- aktivnosti, študije primerov in primeri dobrih praks odstranitve ovir na rekah v drugih državah ter izzivi, ki se ob tem pojavljajo,
- kako potekata načrtovanje in izvedba projekta odstranitve ovire na reki.

Seminar bo potekal v dveh delih po tri ure predvidoma v prvem in tretjem tednu v maju 2021. Več informacij lahko dobite pri gospe Nevenki Lukić Rojšek (rojsek@wwfadria.org, 051 339 899). Povezava do prijave na spletni seminar bo objavljena v drugi polovici aprila na spletni strani www.wwfadria.org, kot tudi na spletni strani Ribiške zveze Slovenije.

Borut Jerše

KAKO BO LETOS Z RIBIŠKIMI SEJMI?

V zadnjih 20 letih smo slovenski ribiči vložili veliko naporov v promocijo našega sladkovodnega ribištva doma in v tujini. Pri tem je zelo pomembno vlogo odigrala udeležba na domačih in tujih ribiških sejmi, še posebno muharskih.

V Sloveniji smo redno sodelovali na Mednarodnem sejmu lovstva in ribištva, ki poteka vsako drugo leto v aprilu v Gornji Radgoni, in na Mednarodnem sejmu turizma Alpe-Adria, ki je vsako leto konec januarja v Ljubljani.

Na tujih sejmi je RZS sodelovala skupaj z Slovensko turistično organizacijo, Zavodom za ribištvo Slovenije, ribiškimi družinami Tolmin, Idrija, Bled, Bohinj, Novo mesto in Ljubno ter še nekaterimi drugimi turističnimi organizacijami. Sodelovali smo na sejmi v Franciji, Belgiji, Nemčiji, Avstriji, Angliji, Italiji in na Švedskem.

Lani pa je pandemija koronavirusa ustavila tudi sejemsko življenje. V začetku leta sta normalno potekala še sejma Alpe-Adria v Ljubljani konec januarja in Mednarodni sejem ribolova Pescare Show v Vicenzi v februarju.

Od tedaj pa so bili vsi sejmi pri nas in v Evropi ali odpovedani ali pa pripravljani le v virtualni obliki. Izkazalo pa se je, da taka oblika ne more nadomestiti sejemskega stika med razstavljalci in obiskovalci v »živo«.

Na Mednarodnem sejmu turizma Alpe-Adria v Ljubljani sodelujemo skupaj z morskimi ribiči in Zavodom za ribištvo redno že 10 let. Na sejmu je vedno veliko zanimanje za sladkovodni in morski športni ribolov, posebno med mladimi obiskovalci. Fotografija je iz leta 2020.

Na mednarodnem muharskem sejmu SA.NA.M.A smo redno sodelovali od leta 2011, v letu 2015 smo bili tudi država partnerica. Zanimanje med muharji v Franciji je bilo vedno veliko, velik pa je tudi delež francoskih ribičev med tujimi ribiči, ki redno prihajajo v Slovenijo.

Že napovedani sejmi prestavljeni

Številni sejemski organizatorji so verjeli, da se bo situacija s pandemijo v začetku letošnjega leta toliko izboljšala, da bodo lahko sejmi spet zaživeli. Vendar se to žal ni zgodilo. Tako so se skoraj vsi odločili za prestavitve ribiških sejmov iz tradicionalno spomladanskih terminov v jesenski čas ali celo v naslednje leto.

Osrednji slovenski ribiški sejem, Mednarodni sejem lovstva in ribištva, ki bi moral potekati letos v aprilu, so organizatorji odpovedali in prestavili v leto 2022; datum so določili od 8. do 10. aprila.

Mednarodni sejem turizma Alpe-Adria v Ljubljani so

prestavili iz prvotno načrtovanega termina konec januarja v rezervni termin od 3. do 6. junija letos.

Tudi sejem Dnevi lova in ribolova v Zagrebu, ki bi moral biti letos v februarju, je bil odpovedan in prestavljen na datum v letu 2022.

Osrednji italijanski ribiški sejem Pescare Show, ki bi moral letos potekati v februarju, je prestavljen v jesenski termin od 19. do 21. novembra.

Osrednji avstrijski sejem ribolova Die Hohe Jagd und Fischerei v Salzburgu bi tudi moral potekati v februarju, pa so ga organizatorji preložili v termin od 10. do 13. junija.

Največji muharski sejem v Nemčiji Erlebniswelt Fliegenfischen EWF v Fürstfeldu bi tudi moral biti v februarju, pa so ga preložili na nov termin od 23. do 24. oktobra.

Najpomembnejši mednarodni muharski sejem v Franciji SA.NA.M.A. v Saint Etienne, ki ga organizirajo vsaki dve leti, bi moral biti letos v februarju. Tudi tega so preložili na nov termin od 13. do 14. novembra.

Osrednji ribiški sejem na Madžarskem, Mednarodni sejem lovstva in ribištva FeHoVa v Budimpešti, bi tradicionalno moral potekati v februarju, a so ga zaradi pandemije odpovedali in prestavili v leto 2022 od 17. do 20. februarja.

Bodo pa v okviru evropske razstave lovstva in lovskih trofej One with Nature World of Hunting and Nature, ki bo od 30. septembra do 3. decembra v Budimpešti, pripravili tudi del tradicionalnega sejma FeHoVa v posebnem paviljonu pod nazivom FeHoVa+.

Tudi največji svetovni poslovni sejem ribiškega pribora in opreme EFTTEX, ki bi moral biti letos junija v Pragi, je odpovedan. Verjetno bo naslednji sejem v letu 2022.

Borut Jerše

RIBIŠKE OSEBNOSTI: IVAN FRANKE (1841–1927)

NESTOR SLOVENSKEGA SLADKOVODNEGA RIBIŠTVA, SLIKAR, KONSERVATOR, POTOPISEC, NARAVOVARSTVENIK IN SLOVENSKI DOMOLJUB

Osebnost slovenskega slikarja in konservatorja prof. Ivana Franketa je slovenskim sladkovodnim ribičem dobro znana. O njem je bilo objavljenih več odmevnih znanstvenih in strokovnih razprav ter še več poljudnih zapisov, ki ga vsi po vrsti predstavljajo kot zavzetega varuha voda in ribjega življa v njih, ribiškega zanesenjaka in strokovnjaka, ki ga celo svetovna literatura predstavlja kot začetnika umetne vzgoje postrvi¹. V kontekstu pregleda zgodovine organiziranega slovenskega sladkovodnega ribištva ob 140-letnici njegovih začetkov ga predstavljamo kot markantno ribiško osebnost, še bolj pa kot izjemnega naravovarstvenika in slovenskega domoljuba, o čemer doslej, razen izjem, slovenski ribiči niso bili posebej seznanjeni.

Ponovimo nekaj poglavitih zgodovinskih dejstev o njem. Rodil se je v vasi Dobje pri Gorenji vasi v Poljanski dolini. Ljudsko šolo je obiskoval v Cerkljah in Kranju, potem pa gimnazijo v Ljubljani, kjer je leta 1862 maturiral. Likovni kritiki ga uvrščajo med začetnike slovenskega realizma. Šolal se je pri uglednih slikarjih Jožefu Kogovšku in Franzu Goldensteinu v Ljubljani, na dunajski akademiji od leta 1863 do 1866 ter na beneški akademiji od leta 1868 pa do leta 1873. Potoval je v Oberammergau, Monakovo, Nürnberg, Augsburg in na Dunaj; po vrnitvi je na materino željo vstopil v ljubljansko semenišče, kjer je ostal eno leto². Franke je znan kot realistični portretist in krajinar. Slikal je portrete in krajine ter religiozne kompozicije, pri katerih je bil pod vplivom beneških renesančnih mojstrov in nazarencov. Bil je učitelj risanja v Kranju in Ljubljani, ukvarjal pa se je tudi s konservatorstvom in bil dopisni član Centralne komisije za varstvo spomenikov na Dunaju. V cerkvenih motivih se je naslonil na poznorenesančne beneške mojstre, kar je bilo za tisti čas v slikarstvu dokaj nazadnjaško. Objavljal je članke o slikarstvu, konservatorstvu in ribolovu. Pogosto je razstavljal v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani³.

Njegova pomembnejša dela so: Sv. Valentin (Uršulinska cerkev v Škofji Loki), Križev pot (Cerklje), Sv. Trojica (Predoslje), Pietà (Dedni Dol), Sv. Ana (Rodine), Sv. Peter (Trnovo pri Il. Bistrici), Sv. Anton (Franč. cerkev v Lj.), Pietà (Ribnica), Kristus (Lekarna v Trebnjem). Lastna podoba (Narodna galerija v Ljubljani), Kipar Rendič, Dr. Papež, Luka Tavčar in žena, Dr. Janez Mencinger (Krško), Hočevar (šola v Krškem), Josip Jurčič (Narodna tiskarna v Ljubljani), Valvasor (Trbovlje), Josip Gorup in družina (Reka), Grof Barbo in družina (Rakovnik).

¹ O Ivanu Franketu je veliko objavljala tudi pokojna biologinja in zgodovinarica ter kustosinja slovenskega lovskega in ribiškega muzeja v Bistri dr. Romana Erhatič Širnik, ena najboljših poznavalok zgodovine sladkovodnega ribištva na Slovenskem. Ivan Franke je kot slikar in konservator predstavljen tudi v slovenski znanstveni literaturi/leksikoni in enciklopedije/in deležen tudi znatne pozornosti v okviru lokalne zgodovine in zgodovinopisja na Gorenjskem. V tem kontekstu je o njem v članku Ivan Franke: 160-letnica rojstva: potovanje skozi čas ali premišljevanje o mitih, narodu, ogroženi naravi in obletnicah, pisala Sely de Brea Šubic (glej Ribič, letnik 60, št.2/2001, 144–145, Ljubljana 2001). Kot ribič, ribiški organizator in strokovnjak je bil prof. Franke tudi sicer že večkrat v preteklosti celovito predstavljen v našem glasilu Ribič.

² www.obrazislovenskih pokrajin z dne 21. 12. 2020 in www.slovenska biografija z dne 22. 12. 2020.

³ Jakopičev paviljon je nekdanja galerija, ki jo je leta 1908 postavil slikar Rihard Jakopič po načrtih arhitekta Maksia Fabianija. To je bilo prvo namensko zgrajeno umetniško razstavišče v Sloveniji. Paviljon je stal na začetku Lattermanovega drevoreda v Parku Tivoli.

Krajine s Kitajskega (Narodna galerija v Ljubljani)), z Gorenjskega in Krasa (Štjajak). Mnogo del je še v zasebni ali slikarjevi lasti.

Franke je veliko potoval po deželah Srednjega in Daljnega vzhoda in potovanja opisal v črticah. Po naročilu ruske kneginje Saše Žokovske je leta 1873 potoval na Kitajsko, potem obiskal svetovno razstavo na Dunaju in se še istega leta naselil v Ljubljani. Leta 1878 je postal učitelj risanja na gimnaziji v Kranju in konservator centralne komisije. Leta 1889 se je preselil v Ljubljano, kjer je poučeval risanje na gimnaziji, učiteljsku in obrtni šoli. Pisal je tudi o umetnostnih starinah na Gorenjskem in o slovenskih umetnostnozgodovinskih spomenikih. O teh temah je objavil mnogo študij, člankov in poročil v slovenskem in nemškem jeziku.

Veliko je pisal tudi o ribištvu. Bil je namreč začetnik umetne vzreje postrvij vrst pri nas in avtor osnutka Ribarskega zakona za Kranjsko. V Sloveniji je organiziral več umetnih vališč rib. Ob tem se mi zdi vredno opozoriti še na osebno prijateljstvo Ivana Franketa s pisateljem, ljubljanskim odvetnikom, županom in liberalnim slovenskim politikom dr. Ivanom Tavčarjem. Dr. Tavčar je bil v času Franketovega delovanja na področju vzreje postrvi na Čadeževem posestvu pri Poljanah nad Škofjo Loko zakupnik Poljanščice in Franketov dober znanec. Tavčar je bil zakupnik ribolovne pravice na Poljanščici vse do smrti leta 1923, ko je po njem prevzel zakupne pravice sin in jih obdržal vse do začetka druge svetovne vojne leta 1941⁴. Dr. Tavčar je bil znan kot dober upravljevalec in gospodar na svojih ribolovnih vodah. Imel je tudi organizirano ribiško čuvajsko službo⁵.

Leta 1886 je Franke napisal še dandanes znano knjigo Umetno ribarstvo. Knjiga je postala izredno uporabno strokovno čtivo, po katerem niso segali samo ribiči, pač pa tudi drugi uporabniki, med njimi tudi biologi. O knjigi je objavil zanimivo oceno celo ljubljanski zvon. Takole so predstavili Franketovo strokovno delo: »Spisal Ivan Franko. Ljubljana, Tiskala in zalomila Ig. pl. Kleinmayr & Fed, Bamberg.

⁴ Tavčarjev najstarejši sin Ivo je bil tudi odvetnik in zelo vpliven član Slovenskega lovskega društva med obema svetovnima vojnama v minulemu stoletju. Nazadnje je bil celo med člani najožjega vodstva Zveze lovskih društev (ZLD) v Dravski banovini (jugoslovanski Sloveniji) in ljubljanskega lovskega društva (LD), po končani vojni pa se je umaknil iz vseh funkcij v lovski organizaciji.

⁵ www.podblegavškenovice/60 let RD Visoko/ z dne 20. 12. 2020. Dr. Tavčar je bil tudi med zelo vplivnimi prvimi člani Slovenskega lovskega kluba, ki je bil ustanovljen leta 1907 in ga je kot prvi predsednik vodil ljubljanski župan Ivan Hribar. S Hribarjem in takratnim liberalnim političnim taborom na Slovenskem je sodeloval tudi prof. Ivan Franke, ki je podpiral slovensko narodno gibanje na prelomu 19. in 20. stoletja.

1380, 50 str. Cena 50 kr. — Znani veččak in ribo lovec prof. Ivan Franke v je te dni izdal knjižico »Umetno ribarstvo«, s katero je vrlo ustregel vsem prijateljem domačega ribištva. V lahko umevni, priprosti besedi, kateri se pozna, da jo je narekovala posebna ljubezen do predmeta,« pripoveduje nam, kako pripravne so slovenske vode za razvoj ribarstva. Nad 30.000 oralov krije voda po slovenskih pokrajinah; v bistrih studencih, rekah in jezerih naše zemlje je to kapital, ki ga le premalo poznamo in cenimo. Ribarstvo je pri nas v slabem stanju in zato se je treba »privaditi umetnega ribarstva, naučiti se množiti ribe v malem r i b n j a k u, pokončevati ribje sovražnike«, kakor piše g. pisatelj. V svojem deli nam podaja v to potrebna sredstva in dokaj lepih navodov. Najprej nas seznanja z različnimi svojstvi naših voda potom nam opisuje glavne ribe, ki bivajo v njih; nadalje opozarja na tuja plemena, ki bi se dala udomačiti v naših vodah; slika nam, kakih priprav je treba za umetno ribarstvo in kako je treba ta mladi zarod odgojevati. Končno opisuje, kako se ribo varujejo raznih sovražnikov, ter dodaja spisek najznamenitejših tvrdk, ki prodajajo reči, ki so potrebne za umetno ribarstva. To je bogata vsebina drobne knjižice⁶.

Prof. Franke je tesno sodeloval z mnogimi naravovarstveniki takratnega časa in zato ne preseneča podatek, da ga najdemo med podpisniki spomenice za ustanovitev Odseka za varstvo prirode in prirodnih spomenikov v Jugoslaviji leta 1920⁷. Podpisniki spomenice so poudarjali, da so »skoraj vse kulturne države uvidele potrebo ohranitve prirodnih spomenikov in so v ta namen ustanovile same ali pomagale ustanoviti z večjimi denarnimi prispevki ali z odstopom zemljiških kompleksov prirodovarstvene park (rezervate, Naturschutzparke), kjer uživa vse živalstvo in rastlinstvo popolno varstvo, dalje ustvarile zakone za absolutno varstvo gotovih živali in rastlin, tipičnih za dotične pokrajine ali izpostavljenih uničenju ter končna neposredno ali posredno po društvih za varstvo prirode poučevalo ljudstvo, da se omeji zatiranje tudi onih živali in rastlin, ki jih zakon imenoma ne štiti. Da je tudi v naši državi, ki prednjači ostalim evropskim državam tako v florističnem kakor v favnističnem in geološkem oziru, nujna potreba v enakem smislu započeti resno delo, oteti znanstvenemu raziskovanju, kar se še oteti da, je jasno, ako se hočemo obraniti sicer opravičenemu očitku nekulturnosti in nepojmovanja važnosti prirodnega varstva. Za dosego stavljenih si smotrov potrebuje odsek v prvi vrsti naklonjenosti vlade, ki bi obstajala v tem, da se odseku dovolijo primerna denarna sredstva za nakup ali zakup zemljišč, oziroma da se odstopijo za njegove namene zemljiški kompleksi, ki so državna last. Sicer je sklenil odsek, da se preustroji v posebno društvo za varstvo prirode, kakor so taka društva

tudi po drugih državah, ter pobirati od društvenikov denarne doneske za dosego svojih namenov, toda na ta način bi se izvršitev stavljenih nalog preveč zavlekla ali sploh ne dosegla svojega namena popolnoma. Zadeva je nujna in ne prenese nikakega odlašanja, kajti skoraj vse, kar hočemo oteti pogina, je prav blizu svojega groba«. V tistem času je bil to izjemno pomemben predlog, ki ga lahko štejemo za pravi začetek naravovarstva na Slovenskem, v katerega se je po zaslugi prof. Franketa aktivno vključila tudi ribiška organizacija⁸. To dejstvo priča

⁶ www.zgodovina.si z dne 23. 12. 2020 in Ljubljanski zvon, letnik 6, št. 6, Ljubljana 1886, NUK Ljubljana.

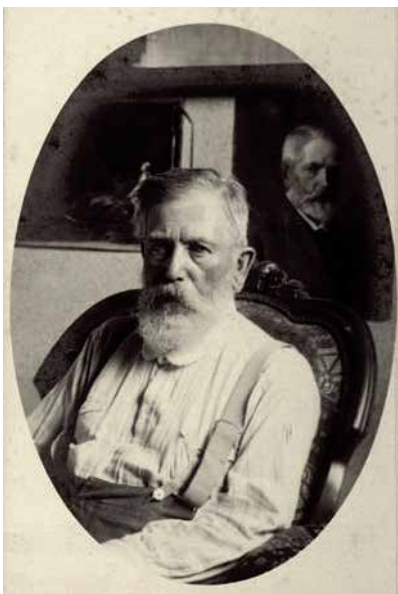
⁷ Med podpisniki so bili: gimn. ravnatelj dr. Stanislav Bevk, sodni nadsvetnik Anton Bulovec, profesor Ivan Franke, tehnik Josip vitez Gorup, nadgeometer Alfons pl. Gspan, notar Mate Hafner, advetnik dr. Ivan Lovrenčič, muzej. ravnatelj prof. dr. Jos. Mantuani, profesor Alfons Paulin, v. šol. nadzornik dr. Leopold Poljanec in nadsvetnik dr. Janko Ponebšek, profesor dr. Gvidon Sajovic in prof. Ferdinand Seidl. Spomenica je bila naslovljena na Pokrajinsko vlado v Ljubljani.

⁸ Med vplivnejšimi avtorji omenjene spomenice velja omeniti lovsko strokovnjaka in urednika glasila Lovce dr. Janka Ponebška in dr. Stanislava

o zgodnji naravovarstveni usmeritvi slovenskih sladkovodnih ribičev, ki taka načela uveljavljajo še dandanes.

Manj znano je Franketovo sodelovanje z odborom za postavitev Prešernovega spomenika v Ljubljani⁹. Leta 1901 je kipar Ivan Zajec uspel končati 3 m visoko Prešernovo soho in jo vlti v mavec, dokončana sta bila tudi reliefa. Januarja 1902 je bil mavčni Prešernov kip v livarni že razkosan ter delno vlti v bron. Slikar Ivan Franke se je 12. januarja 1902 v imenu članov ocenjevalne komisije pisno obrnil na Odbor za postavitev Prešernovega spomenika. Odbor je obvestil o nedavnem ponovnem sestanku članov komisije, ki je presojala Zajčeve načrte in osnutke za spomenik. Komisija je namreč videla fotografijo modela Prešernovega kipa, ki je bila objavljena v Österreichische Illustrierte Zeitung. »Po fotografiji sodeči menimo, da kip ne ustreza ideji, ker ne predstavlja pesnika, genijalnega moža, še manje pa Prešerna, nego ponižnega, vsakdanjega človeka. Glava je v primeri s telesom preobilna, obraz pa spominja na dobrohotnega župnika, ki je prekoračil boljšo moško dobo.« Po prejemu Franketovega pisma se je sestal odbor za postavitev Prešernovega spomenika, Hribar in Franke pa sta se podala na Dunaj, da bi z arhitektom Maksom Fabianijem, avtorjem spomeniškega podstavka, in drugimi strokovnjaki ocenila Zajčovo delo. Ker naj bi Zajec nov model izdelal nekoliko drugače, kot je bilo določeno v osnutku, so na osnovi poročila, ki so ga poslali pooblaščenim ocenjevalcem Zajčevega izdelka, in sklepa seje odbora 21. januarja 1902 – najbolj burne izmed 104 sej odbora med letoma 1898 in 1907, na njej so Zajca obdolžili, da se je bistveno oddaljil od osnutka – Zajcu brzojavno ustavili delo in livarni plačali oba odlita reliefa, ki nista postala predmet kritike. Hribarju je uspelo preprečiti glasovanje o predlogu, po katerem naj bi postavitev spomenika odložili za deset let. Stroške, ki so nastali pred ulivanjem kipa v livarno, je prevzel Hribar¹⁰. Vsi zapleti so se nato le uredili in spomenik je bil leta 1905 končan in svečano odkrit. In pri vseh dogajajih je bila vidna tudi vloga prof. Franketa kot slikarja in konservatorja, kar samo potrjuje veličino njegove osebnosti. Menil sem, da je prav, da ga kot našega ribiškega nestorja in legendo nekoliko obširneje predstavimo tudi v tej luči.

In še kratek dodatek o Franketu kot slovenskemu domoljuba in podporniku južnoslovenskega sodelovanja in povezovanja. Gre za čas takoj po razpadu avstro-ogrsko monarhije po prvi svetovni vojni novembra in decembra 1918. Takrat je bilo jasno, da je z nekdanjo monarhijo konec in da se bo država Slovencev, Hrvatov in Srbov očitno povezala v novo jugoslovansko državo pod žezlom srbske dinastije Karadžorđevićev. Takšno politiko je podpiral tudi Ivan

Portret prof. Ivana Franketa. Vir: Narodna in univerzitetna knjižnica.

Bevka. Oba sta hkrati podpirala tudi naravovarstveno usmeritev slovenskih sladkovodnih ribičev, med katerimi je bil velika avtoriteta prav prof. Ivan Franke. Več o tem Marjan Toš, Zgodovina glasila Lovce, www.lovska-zveza.si in www.ikz.zrc.sazu.si/sl/publikacije/ z dne 21. 12. 2020.

⁹ Odbor je vodil župan Ivan Hribar. Pobudnik postavitve spomenika je bil pisatelj in pesnik Josip Stritar. Skupaj s pesnikom Simonom Gregorčičem sta postala častna predsednika odbora za postavitev spomenika. Spomenik so slovesno odkrili 10. septembra 1905, zadnji govornik pred odkritjem pa je bil pisatelj Ivan Tavčar. Med drugim je dejal: »In tako je vendar napočil veliki in slovesni ta dan! Naša srca so ga poželela, in naše duše so hrepenele po njem! Več nego sto let je preteklo, kar se je rodil France Prešeren, in več nego petdeset let, kar so izročili njegovo truplo rodni zemlji! Bil je največji naš pesnik in njegova dela se izlivala ter še izlivajo blagoslov nad blagoslovom po zemlji slovenski! Kot podoba iz jekla dviga se France Prešeren iz naše preteklosti. Gradili smo ponosno božje hrame, gradili druge ponosne stavbe, a slovenska roka se ni genila, da postavi genijem mrtvega pesnika spodoben spomenik. Pač so po pesnika jekleni podobi lazili vsakovrstni slovstveni polži, in vsak je pustil nekaj svoje slin na njem, a spomenika, dostojnega spomenika, mu ni postavil nikdo, spomenika, kakor bi ga France Prešeren že davno imel, da je slučajno bil pesnik družega, a ne slovenskega naroda!«

¹⁰ www.gorenjski.glas/ahiv/ z dne 20. 12. 2020

Franke, zato ne preseneča, da je bil med podpisniki izjave liberalno usmerjenih kulturnih in znanstvenih delavcev za takojšnje združitev Države Slovencev, Hrvatov in Srbov s Kraljevino Srbijo, objavljene 23. novembra 1918.

Izjava se je glasila: »Podpisani duševni delavci slovenski, svesti si resnosti sedanjega položaja svoje domovine, se izrekamo eno dušno za takojšnje popolno politično ujedinjenje države SHS. Z državo srbsko, odklanjajoč vsakršno separatistično politično stremljenje kot kvarno Jugoslaviji, slovenskemu plemenu pa naravnost pogubno. Nasilje, ki ga mora trpeti naš obmejni rod od tujcev na zahodu, severu in vzhodu, neovirano samolastno prestavljanje mejnikov nam v škodo nam kaže žalostno nazorno sliko samoslovenske onemoglosti. Govori ne premaknejo naših meja niti za seženj naprej, izjave nam ne pridobe niti pedi naših tal, besedni protesti nam ne rešijo niti ene slovenske duše tujega jarma. Do čina se ne moremo povzpeti, kakor da v naši krvi ni one najsvetejše kapljice: kapljice, ki jo vsak zaveden in zrel narod svojevoljno preljuje za svojo svobodo ... Edini rod, ki ima danes, na slovanskem jugu voljo in moč, organizirati naše sile za uspešen odpor, vzpostaviti našo oblast na vsem našem narodnem ozemlju in priboriti našim zahtevam veljavo pred svetom, je srbski rod. Kako dolgo? Ako ne izvedemo brez odloga najtesnejšega ujedinjenja s Srbi, preti Slovincem notranji razkroj, slovenskemu teritoriju razkosanje, ki ga sami ne bomo mogli zabraniti.

Upoštevamo in spoštujemo vsako odkrito svetovno naziranje, vsakemu poštenemu prepričanju priznavamo pravico, da se prosto uveljavlja, zavračamo pa najodločnejše nepremišljeno izigravanje političnih gesel, ki bi utegnila v tej usodni dobi narod begati in ga odvrčati in odvrniti od glavnega cilja, ki je: močna, na zunaj in navznoter enovita, svobodna ter bogato razvita država vsega jugoslovanskega naroda. To je danes prva, vitalna potreba, suprem alex, kateri se morajo brezpogojno ukloniti vsi pomisleki. Tudi vladna oblika je za interim teh izjemnih časov postranskega pomena, ker bo imela o končno veljavnem ustroju nove države svojo besedo konstituenta. Ali more narod sploh omahovati, ko se mu je odločiti: ali za samostojno nemoč, ali za skupno jakost?¹¹«

Dr. Marjan Toš

¹¹ Izjava liberalno usmerjenih kulturnih in znanstvenih delavcev za takojšnje združitev Države Slovencev, Hrvatov in Srbov s Kraljevino Srbijo, objavljena 23. novembra 1918. Izjavo so podpisali ugledni slovenski javni, kulturni, znanstveni, politični in kulturni delavci, med njimi dr. Fran Ilešič in pesnik Oton Župančič. V ta krog je spadal tudi Ivan Franke, ki je v liberalnem slovenskem taboru užival ugled in spoštovanje.

Vir (Source): Slovenski narod, leto LI, št. 278, Ljubljana, 23. 11. 1918, Izjava duševnih delavcev. Dostopno na: Digitalna knjižnica Slovenije - dLib.si <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-2KC8LWFR>.

RAZPIS ZA PRIDOBITEV STROKOVNEGA SODELAVCA RZS ZA PODROČJE NARAVOVARSTVA IN EKOLOGIJE

Vsako leto se na vseh ravneh odločanja srečujemo z zahtevnimi vprašanji s področja naravovarstva in ekologije. Zaradi vse večje kompleksnosti teh vprašanj in njihovega obsega na RZS ugotavljamo, da mora to področje redno spremljati in nuditi strokovno pomoč tako zvezi kot ribiškim družinam strokovno usposobljena oseba, ki bi se profesionalno ukvarjala s tem področjem. UO RZS je zato na zadnji seji 25. 2. 2021 potrdil namero, da RZS razpiše projekt za pridobitev strokovnega sodelavca s tega področja. Osnovni namen pridobitve novega sodelavca je v spremljanju problematike z navedenega področja ter nudenje strokovne pomoči ribiškim družinam in ribiški zvezi pri usklajevanju in razreševanju problematike s področja naravovarstva in ekologije.

1. Organizacija projekta

Trajanje projekta: eno leto z možnostjo podaljšanja za še eno leto.

Pogoji: Univerzitetna ali visoko strokovna izobrazba družboslovne ali naravoslovne smeri.

Izkušnje: Izkazano strokovno delo na področju naravovarstva in ekologije. Prednost imajo kandidati, ki imajo izkušnje z ribiškim upravljanjem.

Dodatna funkcionalna znanja:

- vozniško dovoljenje B-kategorije z zagotovljenim lastnim prevozom,
- aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika,
- poznavanje programov MS Office.

Način dela: Delo od doma, enkrat na teden ali po potrebi delo na RZS, aktivnosti na terenu (RD in ZRD oz. območna združenja).

2. Projektne naloge:

– analiza strateških dokumentov s področja upravljanja rib, voda in okolja ter priprava izhodišč pri usklajevanju novih dokumentov (Načrt upravljanja rib, načrti upravljanja ribiških območij, RGN, ...);

– spremljanje aktivnosti doma in v tujini na področju ekologije in varovanja okolja (predlogi pravnih aktov, državnih strategij, strategij posegov v vodotoke, ipd.);

– priprava predlogov strokovnih stališč RZS do ekoloških vprašanj in sodelovanje pri pripravi aktov, ki se nanašajo na varovanje voda in okolja;

– sodelovanje pri aktivnostih RZS z ministrstvi, lokalnimi skupnostmi, Zavodom za ribištvo, Zavodom RS za varstvo narave, Direkcijo za vode pri vseh vprašanjih s področja ekologije in naravovarstva;

– sledenje in celovita priprava za prijavo projektov pri EU in državnih projektih razpisih za pridobivanje projektih sredstev, predvsem za raziskovanje domorodnih vrst rib in varovanje njihovega habitata oz. sodelovanje pri takih razpisih z zunanjimi partnerji RZS;

– priprava podlag in vodenje aktivnosti glede monitoringa ribojedih ptic in zveri (ptice, vidra) ter priprava stališč RZS do te problematike in predlogov rešitev;

– pomoč in podpora delovnim telesom RZS pri izvajanju nalog na področju naravovarstva in ribiškega upravljanja;

– pomoč ribiškim družinam pri reševanju aktualnih vprašanj s področja naravovarstva in ekologije z delom na terenu (nudenje pomoči RD pri obravnavi posegov v ribiški okoliš, pri ugotavljanju škode na ribjem življu in v postopkih uveljavljanja odškodnin);

– sodelovanje in zastopanje RZS na seminarjih in dogodkih, ki obravnavajo vprašanja upravljanja rib in ribiškega upravljanja, rabo in posege v vodna telesa ter podobna ekološka vprašanja;

– periodična predstavitev realizacije projektne dela v člankih za glasilo Ribič.

Z izbranim kandidatom bo sklenjena podjemna pogodba. Za delo na terenu pri pomoči RD ali območnim združenjem se izbranemu sodelavcu povrnejo potni stroški. Zainteresirani kandidati naj pošljejo kratek življenjepis ter vlogo z dokazili o izpolnjevanju pogojev na RZS **do vključno 15. 4. 2021**.

Lep pozdrav,

dr. Miroslav ŽABERL,
predsednik RZS

KRŠKO JEZERO

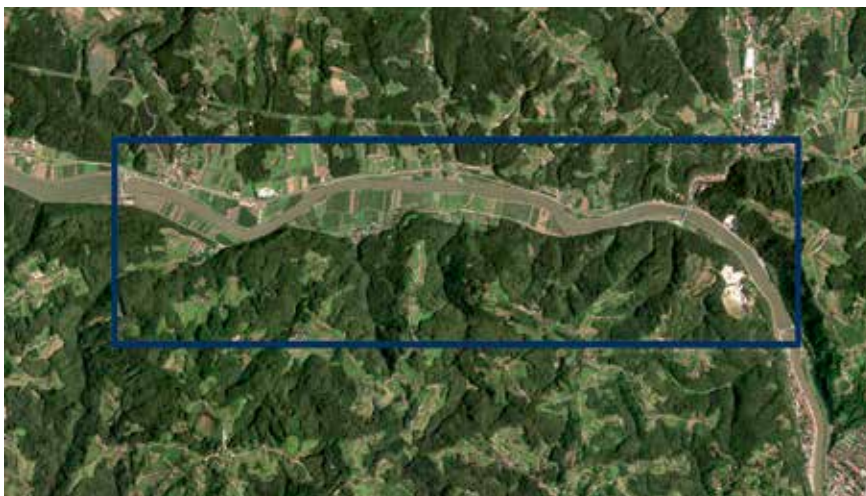
Tiste divje Save iz Aškerčevega Brodnika ni več. Z hidroelektrarnami sta jo pričela krotiti Ignacij Česen v Tacnu (1908/1928) ter Vinko Majdič v Kranju (1924), po osvoboditvi pa smo njuno delo nadaljevali v Mostah (1952), Medvodah (1983), Mavčičah (1986), Vrhovem (1993), Boštanju (2006), Blanci (2009), Krškem (2013), se nazadnje za trenutek ustavili v Brežicah (2017), da je zasvetila zelena luč še za hidroelektrarno Mokrice ter energetske objekte srednje Save.

Krško jezero predstavlja četrto rečno pretočno akumulacijo v verigi 6 načrtovanih in 5 zgrajenih hidroelektrarn na spodnji Savi. Dne 21. 11. 2007 je datum uradnega pričetka gradnje vodne in energetske infrastrukture, 7. 3. 2013 pa zaključek del s tehničnim prevzemom. Hidroelektrarna je pričela z rednim obratovanjem 1. 4. 2014.

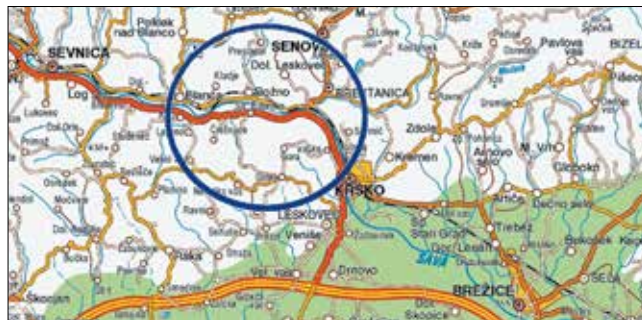
Geografski, hidrološki, tehnični in energetski podatki akumulacije

Krško jezero je energetska akumulacija z naslednjimi geografskimi, hidrološkimi, tehničnimi in energetskimi podatki:

- makro lokacija akumulacije: Občina Sevnica, Občina Krško;
- mikro lokacija akumulacije: Blanca, Arto, Škocjan, Dolenji Leskovec, Brestanica, Krško;
- ribiški okoliš: Brestaniški;
- povodje: Donavsko – Sava s pritoki;
- vodotok: Sava;
- dolžina reke Save: 219 km;
- dolžina vodotokov porečja Save: 1.491 km;
- površina porečja Save: 7.198 km²;
- srednji letni pretok (Q_s) Krško: 230,40 m³/s;
- deset letni pretok (Q_{10}) Krško: 2.460 m³/s;
- stoletni pretok (Q_{100}) Krško: 3.290 m³/s;
- tisočletni pretok (Q_{1000}) Krško: 4.040 m³/s;
- prispevna površina akumulacije: 77 km²;
- skupno število pritokov akumulacije: 23;
- večji pritoki akumulacije: Suhi graben, Kladje, Žekovec, Bobnič, Škocjanski potok, Presladolski potok, Petelinski graben, Leskovški potok, Brestanica, Zahoč, Štegina, Pijovški potok, Ledinski graben, Penk, Dvoriški potok, Zelenec, Gunški potok, Pleterski potok, Čretež;
- nadmorska višina akumulacije (povprečna): 159 m.n.m.;
- dolžina zaježitve v sredinski osi (od HE Krško do HE Arto-Blanca): 9.500 m;
- največja širina zaježitve: 205 m;
- povprečna širina zaježitve: 155 m;
- obseg zaježitve – dolžina obale (ocena): 19.000 m;
- površina zaježitve: 1.190.000 m² - 119 ha;
- prostornina zaježitve: 6.310.000 m³;
- energetska – koristna prostornina zaježitve pri denivelaciji 1 m: 1.180.000 m³;
- kota zaježitve: 164,00 m.n.m.
- največja obratovalna denivelacija: 1,00 m;
- višina pregrade: 32 m;
- dolžina krone pregrade: 180 m;
- tip elektrarne: pretočna;
- tip jezovne zgradbe: betonska – težnostna;

Rečno Krško jezero iz zraka (Atlas okolja).

Rečno Krško jezero v prostoru Posavja (Geopedia).

- tip turbin: dvojno regulirana vertikalna s Kaplanovim gonilnikom;
- število agregatov: 3;
- število prelivnih polj: 5;
- širina prelivnega polja: 15 m;
- nazivni pretok: 500 m³/s;
- nazivna moč: 39,12 MW;
- nazivni padeč: 9,14 m;
- srednja letna proizvodnja električne energije: 146 GWh;
- ribja steza med spodnjo in zgornjo vodo ni zgrajena;
- datum pričetka gradnje: 21. 11. 2007;
- datum pričetka obratovanja: 1. 4. 2014.

Namembnost akumulacije, vodne pravice in druga splošna ter posebna raba vode

Prednostno energetske rabe vode akumulacije Krško določa Uredba o koncesiji za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, številka 21/94) in Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list

Gradnja HE je vključevala tudi poglobljanje dna Save z miniranjem - priprava minskega polja v Krškem februarja 2013.

RS, številka 61/00, 20/04, 91/07 87/11, 25/14, 50/14, 90/15, 67/17, 65/20). Citirana akta na splošni ravni urejata medsebojna razmerja koncesionarja in koncudenta, večjo konkretizacijo njihovih obveznosti pa predpisuje Uredba o državnem lokacijskem načrtu za hidroelektrarno Krško (Uradni list RS številka 103/06, 33/07, 50/12), za ribiče in druge naravovarstvenike predvsem v 37. členu z ukrepi s področja ohranjanja narave. Če po svoji presoji povzame predhodno naštete akte, vključno z občinskimi prostorskimi načrti, je dolgoročna namembnost akumulacije Krško naslednja:

- proizvodnja električne energije;
- protipoplavna zaščita poselitvenega prostora, infrastrukture in kmetijskih zemljišč med Blanco ter Brežicam;
- ohranjanje in bogatenje pestrosti ter številčnosti prvotne in nove poselitve akumulacijskega prostora z domorodnimi rastlinami ter prostoživečimi živalmi (ribe in njihova drstišča ter selitvene poti, vodne ptice in njihova gnezdišča,...);
- podpora razvoju gostinstva in turizma Občine Krško s poudarkom na razvoju ribolovnega ter rekreativnega turizma;
- rekreacijski poligon občanov in razvoj vodnih športov (Brestanica, Krško);
- raba tehnološke vode – vode za namakanje kmetijskih površin (Pijavsko polje), še predvsem v času poglobljanja posledic podnebnih sprememb;
- rezervni vir oskrbe Posavja s pitno vodo.

Konkretizacija uravnotežene rabe akumulacije in njene vode je predvsem v pristojnosti Občine Krško. Ta mora namreč vsako njeno namembnost časovno in prostorsko natančno opredeliti, da ne bo prihajalo do okoljskih škod ter motenja že podeljenih vodnih pravic energetikom, ribičem in plovbnim upravičencem ter ob tem omogočiti uveljavitev in razvoj dopustnih dejavnosti tudi še drugim prihajajočim deležnikom.

Omejitve stihijske (nenačrtovane) rabe celotnega prostora akumulacije Krško na načelni ravni opredeljuje tudi Natura 2000. Zanimariti pa ne smemo tudi Pravilnika o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, številka 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19), ki pritokoma Ledinski in Povšen graben daje status lokalne hidrološke ter zoološke vrednote.

Hidroelektrarna Krško je sestavni del energetskega poslovnega sistema Hidroelektrarne na Spodnji Savi iz Brežic. Način in pogoje rabe vode reke Save ter višino koncesijske dajatve določa koncesijska pogodba z veljavnostjo 30 let. Z vidika ribištva pa je Krško jezero po Uredbi o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v RS (Uradni list RS, številka 52/07) v Spodnjesavskem ribiškem območju – Brestaniškem ribiškem

Spodnja voda HE Arto-Blanca predstavlja pričetek rečne akumulacije Krško.

Krško jezero med Blanco in Brestanico.

okolju (Sava od izliva Blanščice – desni breg od bivšega turškega broda s pritoki). Ta je bil z koncesijsko pogodbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano številka 3420-142/2008/1 dne 14. 1. 2009 za 30 let dodeljen v upravljanje Ribiški družini Brestanica – Krško. Pričetek njenega organiziranega dela sega v čas ustanovitve takratne regionalne ribiške zadruge leta 1946, rojstvo pa v leto 1956 po statusnem preoblikovanju zadruge v samostojna društva. Ribiška družina danes v svojih vrstah združuje okoli 190 članov, ki upravljajo 182,91 ha vodnih površin. Moram pa ob tem podatku pripomniti, da je iz neposredne ribiške rabe izvzet kar precejšen del Save v varovanem območju energetskega objekta. Ta predstavlja 11,0 ha pri Nuklearni elektrarni Krško in 13,5 ha pri Hidroelektrarni Krško. Pomembna površina za ribiško družino, manj pa za naključno vprašane ribiče, ki so se v času mojega nekajkratnega obiska akumulacije izredno pohvalno izrekli o uspešnosti ribolova. Bilo je tudi nekaj kritičnih pripomb na občasna nihanja vode, naraščanje števila plenilcev rib (ribojede ptice in vidre) in pomanjkanje senčnega drevja. Verjetno se vodstvo ribiške družine sooča še z drugo problematiko, ki pa jo javno ni bilo zaznati in moj zaključek, na osnovi videnega ter slišane, je visoka ocena dobrega upravljanja tega ribiškega okoliša.

Kakovost vode reke Save in akumulacije Krško

Ministrstvo za okolje in prostor izvaja, na osnovi določb Uredbe o stanju površinskih voda (Uradni list RS, številka 14/09, 98/10, 96/13, 24/16), Pravilnika o monitoringu stanja površinskih voda (Uradni list RS, številka 10/09, 81/11, 73/16) ter Pravilnika o določitvi in razvrstitvi vodnih teles površinskih voda (Uradni list RS,

Krško jezero med Brestanico in Krškim.

Za ribiče lahko dostopne brežine so v poletni pripeki še brez drevesne sence.

številk 63/05, 26/06, 32/11), imisijski monitoring reke Save od leta 2009 dalje. Iz javno dostopnih poročil povzeman rezultate merilnega mesta Boštanj – Krško, ki izkazujejo za:

obdobje 2009 – 2015:

- fitobentos in makrofiti: saprobnost zmerno, trofičnost zmerno;
- bentoški (talni) nevretenčarji: saprobnost zmerno, hidromorfološka spremenjenost dobro;
- splošni fizikalno-kemijski elementi: BPK5 dobro, nitrati zelo dobro, celotni fosfor dobro, posebna onesnaževala dobro;

obdobje 2016 – 2019:

- fitobentos in makrofiti: saprobnost zelo dobro, trofičnost dobro;
- bentoški (talni) nevretenčarji: saprobnost zmerno, hidromorfološka spremenjenost zmerno;
- splošni fizikalno-kemijski elementi: BPK5 zelo dobro, nitrati zelo dobro, celotni fosfor dobro, posebna onesnaževala dobro;
- ekološko stanje zmerno.

Kakovost vode spodnje Save znotraj vsake energetske akumulacije pa na osnovi določb okoljevarstvenih soglasij od leta 2012 spremlja tudi poslovni sistem Hidroelektrarne na spodnji Savi. Vzorcenje, meritve in laboratorijske analize na parametre: biokemijska potreba po kisiku v petih dneh, saprobnost, vsebnost kisika, ... izvaja zunanja akreditirana institucija Erico Velenje, ki ji verodostojnosti ne gre oporekati. Vrednosti - rezultati meritev na spletu sicer niso dostopni, je pa iz javno objavljenih poročil za obdobje 2012 – 2018 razvidno, da voda v akumulaciji Krško izkazuje dobro biološko stanje, organsko ni obremenjena in prevladujejo dobre kisikove razmere.

Imamo vrsto zgodovinskih in aktualnih meritev kakovostnih parametrov vode spodnje Save za primerjavo ter preučevanje

sprememb v prostoru in pravočasno ukrepanje v primeru izkazanih potreb. Bi pa v zaključku tega dela pripomnil, da bi bili verjetno za nas ribiče bolj uporabni prikazi o stanju kakovosti vode z tistimi parametri, ki imajo neposreden vpliv na življenje

tu prisotnih domorodnih rib. Žal Uredba o kakovosti površinskih voda za življenje sladkovodnih vrst rib (*Uradni list RS, številka 46/02, 41/04*), Pravilnik o določitvi odsekov površinskih voda, pomembnih za življenje sladkovodnih vrst rib (*Uradni list RS, številka 28/05*) in Pravilnik o imisijskem monitoringu kakovosti površinske vode za življenje sladkovodnih vrst rib (*Uradni list RS, številka 71/02*) spodnje Save in akumulacije Krško ne vključujejo.

Omejitve stihijske (nenačrtovane) rabe celotnega prostora akumulacije Krško na načelni ravni opredeljuje tudi Natura 2000.

Transport plavin in zaplavljenost akumulacije Krško

Sava z večjim delom pritokov je alpska reka z veliko transportno sposobnostjo. S padcem nosilne sposobnosti se grobi delci plavja usedajo predvsem na vtoku, finejši lebdeči neraztopljeni delci, vključno z onesnaževali industrijskega, kmetijskega in komunalnega izvora, pa se počasi naplavlajo znotraj celotnega akumulacijskega prostora, še največ pred pregradnimi objekti. Skozi daljše časovno obdobje obseg naplavin ogrozi popolavno varnost in bistveno zmanjša koristno energetskega prostornino. V vzdolžni osi Save niz zgrajenih hidroelektrarn zmanjšuje stopnjo prodonosnosti, a se kljub temu vsak akumulacijski prostor počasi polni. Kolikšna je današnja zmanjšana prostornina akumulacije Krško dostopni podatkovni viri ne razkrivajo. Sodim, da pa ta ni kritična. Še predvsem, ker je za upočasnitev tega procesa hidroenergetska stroka na vseh hudourniških - prodonosnih pritokih akumulacije zgradila niz zaplavnih pregrad za prestrezanje in usedanje plavja. Če bodo te redno vzdrževane (*izpraznjene*), bo učinek zmanjševanja transporta plavin velik. Velik pa bo tudi njihov vpliv na domorodno živalstvo (*piškurje, ribe, rake, ...*) tega prostora s trajno prekinitvijo njihovih tradicionalnih selitvenih poti.

Ribe, piškurji, raki, žabe in školjke akumulacije Krško

Na reki Savi je bilo v preteklosti izvršenih niz ihtioloških raziskav, katerih rezultati so uporabni za preučevanje njenega zgodovinskega, današnjega in bodočega stanja. Pri tem pa ne smemo zanemariti, da se zaradi velikih antropogenih vplivov ihtiološka slika celotnega toka Save spreminja. Te spremembe običajno pri ne-lovnih in redkih vrstah rib, brez konkretnih ihtioloških raziskav, ne zaznamo. Da pa bi se čim bolj približal dejanskemu stanju prisotnih rib, piškurjev, rakov, žab in školjk na območju današnje akumulacije Krško bom iz previdnosti za njihov vero-

Izdelava, prodaja in servisiranje ribiške opreme.
Pred pričetkom muharske sezone smo pripravili pestro ponudbo umetnih muh, ki jih lahko izdelamo tudi čisto po vaših željah.

GSM: 040/225-516; e-naslov: ribstvo.mozina@gmail.com;
 spletna stran: www.ribstvo-mozina.si

Ni starejši od Save, je pa starejši od Krškega jezera.

Športno-rekreativni center v Brestanici.

dostojen prikaz uporabil zgolj podatkovne vire, ki se nanašajo na spodnjo Savo s pritoki:

- Ihtiološke raziskave reke Mirne (1969/70, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Selitvene poti podusti (*Chondrostoma nasus*) v reki Savi in Savinji v Sloveniji (1984, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Ihtiološke raziskave reke Mirne (1985, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Ihtiološke raziskave reke Save od izliva Savinje do Jesenic na Dolenjskem (1985 - 1987, *Zavod za ribištvo Ljubljana*);
- Ocena stanja ribjih populacij, večjih vodnih nevretenčarjev in perifitona na vplivnem območju gradbene jame za HE Boštanj (2003, *Zavod za ribištvo Slovenije*);
- Ihtiološke raziskave Save od HE Vrhovo do JE Krško (2004, *EBRA Ljubljana, Zavod za ribištvo Slovenije*);
- Ihtiološki pregled na HE Boštanj in HE Blanca – Monitoring ribje steze HE Blanca (2009, *Zavod za ribištvo Slovenije*);
- Ribiški kataster Slovenije za Brestaniški ribiški okoliš: (2010 – 2020, *Zavod za ribištvo Slovenije*).

V citiranih ihtioloških raziskavah in Ribiškem katastru Slovenije zabeležena prisotnost piškurjev ter rib:

- piškurji (*Petromyzontidae*): donavski potočni piškur (*Eudontomyzon vladkovi*);
- krapovci (*Cyprinidae*): rdečeoka (*Rutilus rutilus*), platnica (*Rutilus pigus*), klenič (*Leuciscus leuciscus*), klen (*Leuciscus cephalus*), jez (*Leuciscus idus*), blistavec (*Leuciscus souffia*), pisanec (*Phoxinus phoxinus*), beli amur (*Ctenopharyngodon idella*), rdečeperka (*Scardinius erythrophthalmus*), bolen (*Aspius aspius*), linj (*Tinca tinca*), podust (*Chondrostoma nasus*), globoček (*Gobio obtusirostris*), beloplavuti globoček (*Romanogobio vladkovi*), peščeni globoček (*Romanogobio kesslerii*), zvezdogled (*Romanogobio uranoscopus*), psevdorasbora (*Pseudorasbora parva*), mrena (*Barbus barbus*), pohra (*Barbus balcanicus*), pezdirek (*Rhodeus amarus*), ogrica (*Vimba vimba*), ploščič (*Abramis brama*), androga (*Blicca bjoerkna*), pisanka (*Alburnoides bipunctatus*), zelenika (*Alburnus alburnus*), navadni koreselj (*Carassius carassius*), srebrni koreselj (*Carassius gibelio*), zlati koreselj (*Carassius auratus*), krap (*Cyprinus carpio*) – gojena oblika luskinar, vele-luskinar in usnjar;

- činklje (*Cobitidae*): navadna nežica (*Cobitis elongatoides*), velika nežica (*Cobitis elongata*), zlata nežica (*Sabanejewia balcanica*);
- rečne babice (*Nemacheilidae*): rečna babica (*Barbatula barbatula*);
- pravi somi (*Siluridae*): som (*Silurus glanis*);
- ščuke (*Esocidae*): ščuka (*Esox lucius*);
- postrvi (*Salmonidae*): potočna postrv (*Salmo trutta m. fario*), šarenka (*Oncorhynchus mykiss*), sulec (*Hucho hucho*);
- lipani (*Thymallidae*): lipan (*Thymallus thymallus*) – prisotnost evidentirana v izlivnih delih nekaterih pritokov;
- trske (*Gadidae*): menek (*Lota lota*);
- pravi ostriži (*Percidae*): navadni ostriž (*Perca fluviatilis*), smuč (*Stizostedion lucioperca*), navadni okun (*Gymnocephalus cernua*), upiravec (*Zingel streber*);
- sončni ostriži (*Centrarchidae*): sončni ostriž (*Lepomis gibbosus*).

Starejša literatura za območje spodnje Save omenja še prisotnost kečige (*Acipenser ruthenus*), jegulje *Anguilla anguilla*, črnooke (*Abramis sapa*), kosalja (*Abramis ballerus*), smrkeža (*Gymnocephalus schraetzer*), čepa (*Zingel zingel*) in kaplja (*Cottus gobio*), na spletu pa je moč najti tudi zapise športnih ribičev o ulovu srebrnega (*Hypophthalmichthys molitrix*) ter sivega tolstolobika (*Hypophthalmichthys nobilis*).

WWW.KOSTEVC.SI

TRGOVINA KOSTEVC | WWW.KOSTEVC.SI

TRG ZBORA ODPOSLANCEV 20, 1330 KOČEVJE

DELOVNI ČAS: PON – PET 9:00 - 12:00 & 14:00 - 17:00, SOB 09:00 - 12:00

NOVA SPLETNA TRGOVINA !!!

G 031 611 479 | E TRGOVINA@KOSTEVC.SI

Velik in lep dom brestaniško-krških ribičev je lahko pomemben segment razvoja ribolovnega turizma.

Pričujoči podatki izkazujejo veliko pestrost prvotnega spodnjega toka reke Save. Prisotnih je bilo 53 vrst rib, visoka pa je bila tudi njihova naseljenost. V Ihtiološki raziskavi Save od HE Vrhovo do JE Krško iz leta 2003 mag. Suzana Šumer in dr. Metka Povž navajata povprečno naseljenost v biomasi 603,67 kg/ha (sektor I: 710 kg/ha, sektor II: 673 kg/ha, sektor III: 428 kg/ha). Žal je v vseh raziskavah potrjena tudi prisotnost tujerodnih vrst rib (*beli amur*, *pseudorasbora*, *srebrni koreselj*, *zlati koreselj*, *srebrni tolstolobik*, *sivi tolstolobik*, *šarenka*, *sončni ostrž*). Za zmanjševanje števila teh bodo morali poskrbeti vsi športni ribiči na spodnji Savi z njihovim postopnim humanim odlovom in bodočim selektivnim vlaganjem izključno domorodnih vrst. Še predvsem, ker je z večkratno pregraditvijo reke prišlo do hitrega in obsežnega spreminjanja biotičnih ter abiotičnih dejavnikov, ki bodo vplivali na spremembo biocenoze in s tem ihtiofavne vzdolž celotnega spodnjega toka. Pričakovati je, da bodo po ekološki amplitudi od reofilnih in oligoreofilnih vrst rib ostale le tiste z večjo hidrološko ter hidromorfološko toleranco, druge pa bodo z vlaganjem in prisilno migracijo zamenjale pretežno limnofilne vrste.

Prisotnost vplivov obratovanja niza hidroelektrarn (*prekinjene selitvene poti rib*, *porušena ravnovesja med ribami in njihovimi plenilci*, *spremembe vodnega režima in geomorfologije korit*, *dvig temperature vode*,...) in delovanja nas ribičev (*vlaganja pretežno komercialno zanimivih limnofilnih vrst rib*) je že zaznana. Seveda bo verodostojno oceno teh vplivov za akumulacijo Krško mogoče podati šele po ciljnih raziskavah:

- stanja vrst in populacij vodnih nevretenčarjev, piškurjev, rib, rakov, žab ter školjk pod in nad hidroelektrarno po vplivnem času (*ekološki amplitudi*) njenega obratovanja;
- sprememb fizikalnih in kemičnih parametrov vode (*temperatura*, *pasovna vsebnost kisika*, *prosojnost*, ...) na prehodu iz tekoče Save v zajezitev in v sami zajezitvi;
- vpliva stopnjevanja pregrevanja vode na celoten niz akumulacij;
- slojevitosti in sestave transportirane antropogene usedline dna v ojezeritvi.

Rezultati teh raziskav so sicer predvidljivi ter zgolj za netenje sporov med brestaniškimi ribiči in lokalnimi energetiki povsem nepotrebni. Služiti morajo predvsem skupnem snovanju takšnih ukrepov (*dviga kakovosti vode*, *vzpostavljanju selitvene prehodnosti pritokov*, *izboru novih in izboljšanju funkcionalnosti obstoječih nadomestnih drstišč*, *umetni vzreji deficitarnih domorodnih vrst rib za nadomeščanje izgub - repopulacijo v naravi*,...), ki bodo dolgoročno omilili posledice gradnje in obratovanja

Na jezovni zgradbi hidroelektrarne se zgodba o Krškem jezeru zaključuje.

hidroelektrarne za vse prisotne vodne organizme, še predvsem pa za tiste občutljivejše vrste reofilnih in oligoreofilnih rib, ki bodo počasi iz akumulacije izginjale.

Zapisov o prisotnosti rakov, žab in školjk v tem delu reke Save nisem nikjer zasledil, če izvzamem publikacijo Potočni raki Slovenije, kjer raziskovalec Marjan Govedič omenja prisotnost koščaka (*Astropotamobius torrentium*) in jelševca (*Astacus astacus*), slednjega le pod izlivom Krke. Ali gre za njihovo popolno odsotnost v spodnji Savi ali zgolj za prepust izvedenih bioloških raziskav pa bo odgovorila stroka.

Akumulacija Krško v razvoju turizma

Občina Krško se ponaša z vrsto posvetnih (*Mencingerjeva hiša*, *grad Rajhenburg*, *grad Raka*, *Šrajbarski turn*, *Mavzolej Anastazia Gruna*, *arheološka najdišča Drnovo*, *Libna*, *Brestanica*,...) in sakralnih (*bazilika sv. Marije Lurške*, *cerkev sv. Petra*, *cerkev sv. Mohorja v Brestanici*, *cerkev sv. Janeza Evangelista v Krškem*,...) kulturnih spomenikov, zbirkami reliktoev tehnične kulture (*muzej tehniške dediščine v Ravnah in na Reštanju*, *etnološka zbirka Šlibar*, *zapuščina trapistov v Brestanici*,...) in naravno dediščino (*Krakovski gozd*, *Bohor s slapovi*, *Ajdovska jama*,...), ki je vredna obiska. In če k temu dodam še mrežo športno-rekreacijskih objektov (*kolesarske in pohodniške poti*, *speedway proga*, *hipodrom*, *kartodrom*, *čolnarne*,...), 2 hotela, ribiški dom, 3 izletniške ter 2 turistični kmetiji in 12 vinskih kleti je to bogata osnova razvoja stacionarnega ter izletniškega turizma. Celovito je obdelana v študiji »Strategija razvoja turizma Občine Krško 2018 – 2022«. Pozabili niso niti rekreativnega turizma ob in na vodi, kjer bi še posebno izpostavil možnosti turističnega ribolova na krški akumulaciji ter ribnikih Mačkovci. Seveda pa ta vidik turističnega razvoja zahteva z ribami bogato vodo v prijaznem naravnem okolju in njeno promocijo v širšem evropskem prostoru. Ne dvomim v organizacijske sposobnosti in profesionalnost nastopa Ribiške družine Brestanica Krško ter njenega vodstva. Pri tem jim bo nekaj malega pomagala tudi narava z hitrejšim naraščanjem teže in dolžine vloženih limnofilnih vrst ter drevesno zarastjo jezerskih brežin za osenčenje ribiških štantov in placov druženja, nekaj pa bodo morali s sodelovanjem prispevati še energetiki ter drugi nosilci lokalne podjetniške ponudbe. Le tako bo lahko postal članski in turistični ribolov pomemben segment razvoja turizma Krškega ter njegove večje razpoznavnosti na ribiškem zemljevidu Evrope.

Milan Štraus

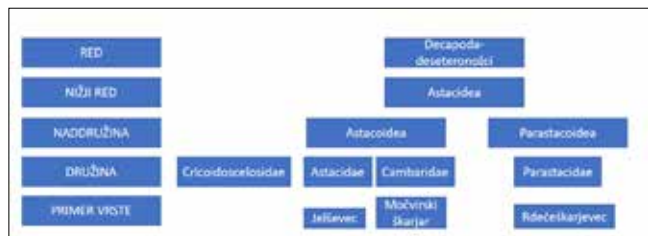
Na avtorjevo željo prispevek ni lektoriran.

INVAZIVNE TUJERODNE VRSTE: SLADKOVODNI RAKI (2. del)

Življenje sladkovodnih rakov deseteronožcev je posebnost med sladkovodnimi nevretenčarji. Vse življenjske faze preživijo v vodnem ali polvodnem okolju, živijo dlje, lahko so precej večji od drugih sladkovodnih nevretenčarjev in so večinoma vsejedi. V tokratnem prispevku bomo predstavili biologijo sladkovodnih rakov ter pomembne lastnosti, zaradi katerih določene vrste rakov lahko postanejo invazivne.

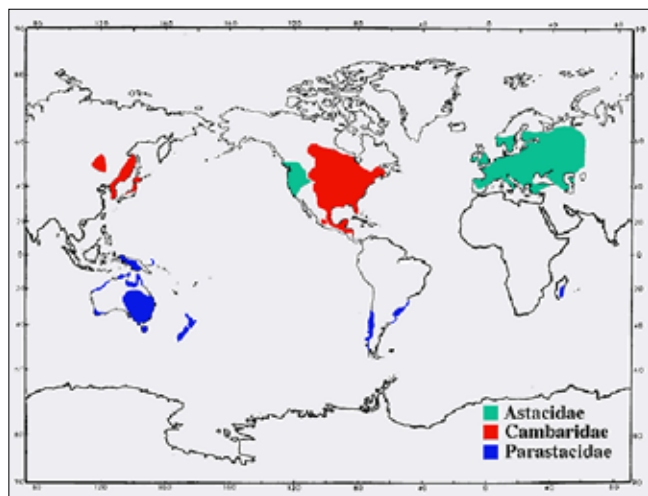
Taksonomija

Sladkovodni raki spadajo v red deseteronožcev (Decapoda) in nižji red košarjev (Astacidea). Več kot 650 vrst je razdeljenih v dve naddružini, ki sta geografsko in morfološko ločeni: Astacoidea (družini Astacidae in Cambaridae ter fosilna družina Cricoidoscelosidae) in Parastacoidea (družina Parastacidae). Naddružina Astacoidea je geografsko omejena na severno poloblo. Predstavniki družine Astacidae naravno živijo na zahodu Severne Amerike, v Evropi in zahodni Aziji, vrste iz družine Cambaridae pa naravno živijo v osrednji do vzhodni Severni Ameriki in vzhodni Aziji. Naddružina Parastacoidea je geografsko omejena na južno poloblo, vrste iz družine Parastacidae živijo v Avstraliji, na Novi Zelandiji, v Južni Ameriki in na Madagaskarju.

Poenostavljen shematski prikaz taksonomije sladkovodnih rakov s primeri vrst. Vir: Jernej Košir, 2021.

Ločena geografska razporeditev naddružin Astacoidea in Parastacoidea izvira iz delitve celin pred 185 milijoni leti, ko sta iz ene superceline Pangee nastali dve supercelini: na severni polobli Lavrazija (zdaj Severna Amerika, Evropa in Azija) in na južni Gondwana (zdaj Južna Amerika, Afrika, Madagaskar, Indija,

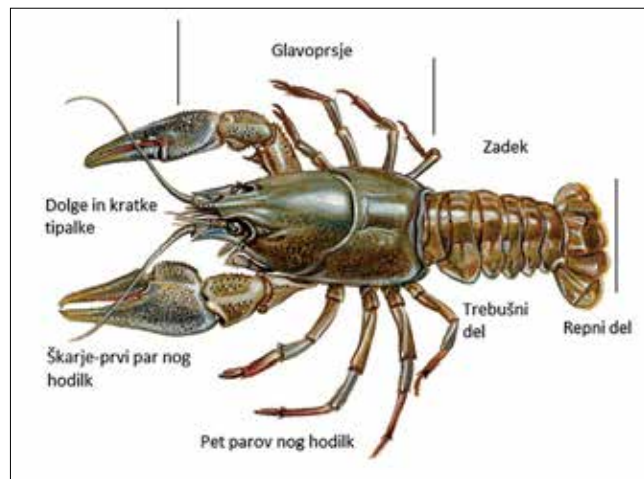

Naravna razširjenost sladkovodnih rakov po svetu. Vir: medmrežje 1.

Arabija, Avstralija, Antarktika). Obe naddružini imata center svoje biotske raznovrstnosti v subtropskem oziroma zmernem območju: Astacoidea na jugovzhodu ZDA, Parastacoidea pa na jugovzhodu Avstralije. Sladkovodni raki tako naravno živijo na vseh celinah, razen v celinski Afriki in na Antarktiki.

Zgradba telesa

Sladkovodni raki imajo telesno zgradbo, značilno za višje rake, in so dvostransko simetrični. Uvrščamo jih med največje sladkovodne nevretenčarje, saj zrastejo več deset centimetrov. Telo je zgrajeno iz glavoprsja, zadka in okončin, ki izvirajo iz glavoprsja oziroma zadka. Glavoprsje in zadek razmejuje vratni žleb. Telo, razen sklepov, obdaja trd apnenčast oklep, ki ga v rednih presledkih nadomestijo

Zgradba telesa sladkovodnih rakov. Vir: medmrežje 2, uredil Jernej Košir, 2021.

z novim, da lahko rastejo; proces imenujemo levitev. Iz glavoprsja rastejo dolge in kratke tipalke, čeljusti, trije pari čeljustnih nožic in pet parov hodilnih okončin oziroma nog; od tod tudi ime reda – deseteronožci. Prvi par so velike škarje, s katerimi prijemajo hrano, se branijo pred plenilci in jih uporabljajo v medsebojnih bojih. Drugi par je namenjen prinašanju hrane k ustom, naslednji trije pari okončin pa so namenjeni predvsem hoji. Dolge tipalke so namenjene tipanju, krajše pa vohanju. Oči so na gibljivih pecljih, kar jim zagotavlja široko vidno polje. Pod zadkom so zadkovne nožice, telo se konča z repom, pod katerim je anus.

Za rake je značilna avtomotomija ali samoamputacija, vedenjski vzorec, pri katerem žival odvzame enega ali več telesnih delov; nastane kot odziv na nevarnost ali poškodbo, predvsem pri napadu plenilca. Odvrženi telesni del lahko žival obnovi, vendar za to porabi veliko energije.

Mišičevje, najbolj prostorno tkivo, ki je po navadi povezano v čvrste vozle, je v vseh telesnih delih, najbolj pa v zadnjem

Obnovljene leve škarje pri signalnem raku. Foto: Jernej Košir, 2019.

delu glavoprsja, repu in škarjah. Obtočila so dobro razvita kot odprt kardiovaskularni sistem in služijo prenosu kisika, hranil, hormonov, odvečnih metabolnih presnovkov do izločal in usmerjanju imunske obrambe. S spremembo krvnega pretoka se odlično prilagajajo različnim spremembam v okolju, kot so pomanjkanje kisika, povišana temperatura in strupene snovi. Ob dolgotrajnem pomanjkanju kisika se tako na primer poveča količina prečrpane krvi iz srca, s čimer telo dobi več kisika. Raki imajo prirojen imunski sistem, ki zagotavlja hitro zaščito pred okužbami, vendar gostitelju ne daje dolgotrajne imunosti. Dihalni sistem je sestavljen iz škrg, ki so v prostorih na obeh straneh glavoprsja; sodelujejo pri osmoregulaciji, kislinsko-bazični homeostazi, izločanju odpadnih dušikovih spojin in delcev iz hemolimfe. Izločala so namenjena izločanju presnovnih snovi, ksenobiotikov in sodelujejo pri homeostazi. Omenjene funkcije so porazdeljene med prebavni sistem, škrge in antenarno žlezo. Pri socialnih povezavah je pomembna vloga izločanja seča. Ti signali imajo pomembno vlogo pri vzpostavljanju hierarhije, prepoznavanju med samci in samicami, dvorjenju in opozarjanju na nevarnost plenilcev. Prebavni sistem takoj za mišičevjem zavzema največ prostora in je sestavljen iz zgornjega prebavnega trakta (ustna votlina, požiralnik in želodec), kanala srednjega črevesa, prebavne žleze (hepatopankreas) in zadnjega črevesa. Razmnoževalni sistem je v zadnjem delu glavoprsja med srcem in črevesjem. Pri samicah je sestavljen iz jajčnika, genitalnih odprtih in semenske odprtine. Genitalni odprtini sta na vznožju tretjega para hodilnih nog, semenska odprtina pa med petim parom hodilnih nog in služi sprejemanju sperme. Pri samcih je razmnoževalni si-

stem sestavljen iz testisov, dveh semenovodov in gonopodijev. Semenovoda sta na vznožju petega para hodilnih nog in vodita zaradi mineralizacije. Samica do izvalitve nosi oplojena jajčeca na zadkovnih nožicah nekaj tednov ali mesecev. Izvaljeni mladi osebki ostanejo na zadkovnih nožicah nekaj dni do tednov, ko se levijo enkrat ali dvakrat. Nato zapustijo varno zavetje in živijo samostojno. Spolno dozori v nekaj mesecih ali letih, odvisno od vrste in okolja. Do takrat se levijo od 11- do 15-krat. Ugotovili so, da signalni rak (*Pacifastacus leniusculus*) prej doseže spolno zrelost na Finskem (eno leto) kot na Švedskem (dve leti). Glede na razmnoževalno biologijo jih delimo v dve skupini, poletno in zimsko, kar je povezano tudi z r- in K-strategijo vrste. Predstavniki prve imajo visoko stopnjo plodnosti, nizko raven starševske skrbi za potomce in visoko umrljivost posameznikov, preden ti dosežejo zrelost (na primer mnoge vrste žuželk). Ravno obratno je pri vrstah s K-strategijo, ki imajo nizko stopnjo plodnosti, veliko starševsko skrb in veliko vlaganja v potomce ter nizko stopnjo smrtnosti v mladosti (na primer sloni). Take vrste so tudi učinkovitejše pri izrabi naravnih virov za rast populacije. Domorodne evropske vrste so manj plodne, spolno zrelost dosežejo ob večji velikosti in imajo daljšo življenjsko dobo. Rak koščenc (*Austropotamobius pallipes*) se pari v oktobru, jajca izlega v novembru, samice jih nosijo do naslednjega poletja, ko se izležejo mladi osebki. Po drugi strani imajo tujerodne vrste sposobnost, da se pari večkrat v sezoni, so spolno zrele pri manjših velikostih, so zelo plodne in naseljujejo različne vrste habitatov. Vrste iz družine Cambaridae so glede razmnoževanja zelo prilagodljive, na primer močvirski škarjar (*Procambarus clarkii*), zaradi česar je postal ena izmed najbolj invazivnih vrst rakov na svetu. Osebki velikosti od 4 do 12,5 cm se razmnožujejo vsaj dvakrat na leto (jeseni in spomladi) in izležejo od 50 do 600 jajc. Močvirski škarjar je primer vrste, ki se lahko razmnožuje tudi nespolno – s fakultativno partenogenezo, kjer se ženska spolna celica razvije brez oploditve. Pri rakah se pojavlja tudi medvrstno križanje (hibridizacija), kar lahko ogroža domorodne vrste rakov. Povprečna življenjska doba rakov je od enega do nekaj let, tudi več deset let.

Razmnoževanje

Parjenje je odvisno predvsem od temperature in poteka v določeni fazi levitve, najpogosteje takrat, ko zunanji skelet postane trden zaradi mineralizacije. Samica do izvalitve nosi oplojena jajčeca na zadkovnih nožicah nekaj tednov ali mesecev. Izvaljeni mladi osebki ostanejo na zadkovnih nožicah nekaj dni do tednov, ko se levijo enkrat ali dvakrat. Nato zapustijo varno zavetje in živijo samostojno. Spolno dozori v nekaj mesecih ali letih, odvisno od vrste in okolja. Do takrat se levijo od 11- do 15-krat. Ugotovili so, da signalni rak (*Pacifastacus leniusculus*) prej doseže spolno zrelost na Finskem (eno leto) kot na Švedskem (dve leti). Glede na razmnoževalno biologijo jih delimo v dve skupini, poletno in zimsko, kar je povezano tudi z r- in K-strategijo vrste. Predstavniki prve imajo visoko stopnjo plodnosti, nizko raven starševske skrbi za potomce in visoko umrljivost posameznikov, preden ti dosežejo zrelost (na primer mnoge vrste žuželk). Ravno obratno je pri vrstah s K-strategijo, ki imajo nizko stopnjo plodnosti, veliko starševsko skrb in veliko vlaganja v potomce ter nizko stopnjo smrtnosti v mladosti (na primer sloni). Take vrste so tudi učinkovitejše pri izrabi naravnih virov za rast populacije. Domorodne evropske vrste so manj plodne, spolno zrelost dosežejo ob večji velikosti in imajo daljšo življenjsko dobo. Rak koščenc (*Austropotamobius pallipes*) se pari v oktobru, jajca izlega v novembru, samice jih nosijo do naslednjega poletja, ko se izležejo mladi osebki. Po drugi strani imajo tujerodne vrste sposobnost, da se pari večkrat v sezoni, so spolno zrele pri manjših velikostih, so zelo plodne in naseljujejo različne vrste habitatov. Vrste iz družine Cambaridae so glede razmnoževanja zelo prilagodljive, na primer močvirski škarjar (*Procambarus clarkii*), zaradi česar je postal ena izmed najbolj invazivnih vrst rakov na svetu. Osebki velikosti od 4 do 12,5 cm se razmnožujejo vsaj dvakrat na leto (jeseni in spomladi) in izležejo od 50 do 600 jajc. Močvirski škarjar je primer vrste, ki se lahko razmnožuje tudi nespolno – s fakultativno partenogenezo, kjer se ženska spolna celica razvije brez oploditve. Pri rakah se pojavlja tudi medvrstno križanje (hibridizacija), kar lahko ogroža domorodne vrste rakov. Povprečna življenjska doba rakov je od enega do nekaj let, tudi več deset let.

Samec signalnega raka. Viden je gonopodij, preoblikovan prvi par zadkovnih nožic, ki služi prenosu sperme do samice. Foto: Jernej Košir, 2019.

Samica signalnega raka. Gonopodij je zakrnel, vidne so genitalne odprtine na vznožju tretjega para hodilnih nog. Foto: Jernej Košir, 2019.

Prehrana

Sladkovodni raki so vsejedi, kar jim omogočajo struktura prebavil in prvi ter drugi par nog, s katerimi prijemajo oziroma prinašajo hrano. Na izbiro hrane vpliva njena dostopnost, kakovost, morfološka rakov, njihovo stanje – ali so lačni –, razpoložljivost zavetja pred plenilci, prejšnje izkušnje in količina alternativne hrane. Prehranjujejo se z detritom – organskimi delci, algami, jajci in ličinkami dvoživk, ikrami in ribami, rastlinami, nevretenčarji (tudi raki – svoje vrste) in tako naprej. Z mehano- in kemoreceptorji zaznavajo svoj plen. Čepprav so raki generalisti in oportunisti, pa so posamezne vrste selektivne. Na primer: signalni rak se prednostno prehranjuje z vrstami polžev, ki imajo tanjšo hišico, kot tistimi, ki imajo debelejšo. Prehranjevanje je lahko odvisno tudi od spola, aktivnosti in populacijske gostote. Zaradi velike medsebojne tekmovalnosti ali kanibalizma so lahko prisiljeni v izbiro hrane, ki jim ni najljubša.

Jernej Košir, mag. biol. in ekol. z naravovar.

Viri in literatura

Gherardi, F., Souty Grosset, C., Vogt, G., Diéguez-Urbeondo, J., Crandall, K. A. (2010). Infraorder astacidea Latreille, 1802 P.O. : The freshwater crayfish v Treatise on Zoology - Anatomy, Taxonomy, Biology. The Crustacea. Boston, 489 str.

Govedič, M. (2006). Potočni raki Slovenije. Razširjenost, ekologija, varstvo. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.

Medmrežje 1: naravna razširjenost sladkovodnih rakov po svetu. Dostop: <http://tolweb.org/Astacidea> (28. 2. 2021).

Medmrežje 2: zgradba telesa sladkovodnih rakov. Dostop: <https://ribnk.joomla.com/sl/link-2/potocni-rak-ali-jelsevec> (28. 2. 2021).

Reynolds, J., Souty Grosset, C., Richardson, A. (2013). Ecological Roles of Crayfish in Freshwater and Terrestrial Habitats. Freshwater Crayfish, 19, 197–218.

MALI OGLAS

Ugodno prodam izvode glasila Ribič.

Na voljo l. 1978-2002. Skupaj 250 kos., od tega 10 kompletov + 2 koledarja (l. 95 in 96).

Tel: **031 517 378** (Franc Stopar).

Uvoznik in distributer:
INFINITI, Goran Žagar s.p.,
 gsm: 041 654 556
www.infinity-wonderworld.si
narocila@infinity-wonderworld.si

6 vrhunskih kavnih napitkov v SAMOPOGREVNI PLOČEVINKI

NEKAJ MISLI O ODNOSU DO RIB, RIBOLOVA IN NARAVE

Velikokrat se zalotimo, da se zgražamo nad ribičem, ko ga vidimo, kako se obnaša, denimo, do ribe. Začnemo ga kritizirati, kritike pa navadno ne izrečemo njemu, temveč našemu kolegu, v gostilni ali kje drugje. Smo se pred izbruhom naše jeze sposobni vprašati, iz kakšnega okolja prihaja ribič? Kakšna so njegova prepričanja? Kakšni pa smo mi sami?

O etiki v slovenski Wikipediji piše takole: "Etika ... je filozofski nauk o pravosti, o dobrem in zlu. Razumemo jo lahko kot filozofsko disciplino, ki raziskuje temeljne kriterije moralnega vrednotenja, ... je skupek moralnih principov. Po nekaterih filozofih pa je etika filozofska disciplina, ki se ukvarja s tematiko človeškega hotenja in ravnanja z vidika dobrega in zlega, moralnega in nemoralnega."

"Morala, moralnost (lat. mos, mores = običaj) označuje obliko človekovega odnosa do sveta, drugih ljudi in do sebe. Manifestira se v motivaciji postopanja, ocenjevanju moralno relevantnih dejanj, dobrih in slabih. Nanaša se torej na tisto, kar je dobro in kar je slabo, kar je pravilno in kar je napačno pri človekovi osebnosti in njegovem postopanju. Je potemtakem lahko celota moralnih vrednot in običajev v neki družbi. Morala se pravzaprav začne tam, kjer človek svojo individualnost usklajuje in podreja zahtevam življenja v skupnosti. Tako morala vključuje pravila,

norme, kategorije, ideale, pogosto nepisane predpise, ki veljajo tako za posameznike kot za celotne skupnosti."

Lahko bi napisal, kako malo je potrebno, da se ravnamo po navedenem. Toda če pogledamo nekoliko globlje, vidimo, da je treba za naš prispevek narediti več in da vse le ni tako preprosto. Menim, da je na prvem mestu treba razumeti različne kulture, ki živijo med nami, saj lahko le tako razumemo dejanja ljudi v naši okolici.

Zakaj je pomembno, da se vprašamo o okolju in prepričanjih ribiča iz uvoda, ki ga kritiziramo? Za primerjavo naj navedem

Morala, moralnost
(lat. mos, mores = običaj)
označuje obliko človekovega
odnosa do sveta, drugih ljudi
in do sebe.

primer bikoborb. Če na kratko povzamem iz spletne razlage, v Wikipediji piše nekako takole: "To tradicijo obkroža veliko kontroverznosti, saj jo nekateri vidijo kot nečloveško, za druge pa predstavlja kulturni dogodek, ki je neločljiv od kulturnega življenja." Posvetimo se trditvam "saj jo nekateri vidijo kot"... in "za druge pa predstavlja...".

Kaj bikoborba pomeni za vsakega posameznika, težko napišem, lahko pa izrazim lastno mnenje, ki pa ni nujno, da je pravilno. Morda bi se razlikovalo od vnetega bikoborca. Kdo od naju ima prav? Oziroma morda še pomembnejše vprašanje: Kdo lahko sodi o tem, kdo ima prav?

Koliko od nas se je srečalo z mnenjem, da riba nima občutkov oziroma čutil, da bi čutila bolečino ali da bi se zavedala, kaj se z njo dogaja pri ribolovu in poznejšem ravnanju z njo? Verjetno vsak vsaj nekajkrat. Kdo ima prav? Spomnim se pogovorov v krogu domačih, ko sta se mamin brat, strasten ribič, in njegov oče pogovarjala, da zakaj mora toliko mučiti ribe. On pa je vedno odgovarjal, da riba ne čuti in da ne ve, kaj se pri ribolovu dogaja z njo. Pogovor se je zelo hitro končal, saj je zadevalo predvidevanja in nihče od njiju za podkrepitev trditev ni imel dokazov; pred 35 leti pač članki oziroma raziskave niso bile tako dostopne, kot so sedaj, ali pa jih sploh ni bilo. Na spletu dandanes lahko najdemo veliko strokovnega gradiva, če želimo razumeti "resnico".

Iztočnici sem zapisal za ponazoritev, kako različni smo si. Naš odziv oblikujeta vzgoja in okolje, v katerem smo odrasli in v katerem živimo. Glede na dejstvo, da v nobeni državi v Evropi ne živi samo en narod, je zlahka razumeti različne odzive na odnos do rib oziroma živali nasploh. Že v Sloveniji sobivamo z Italijani, Madžari, Romi. Že med nami, čeprav smo "sosedji", lahko nastajajo ogromne razlike v dojemanju in odnosu, pa naj bo do sočloveka, živali ali narave. Na koncu koncev se verjetno različno odzivamo že na odnose do hišnih ljubljencev glede na to, kje živimo: ali na deželi ali v mestu – pa je med nami le nekaj kilometrov. Kdo ima prav? Nekdo, ki ima psa ves dan v kletki? Nekdo, ki ga ima na vrvi za psa čuvaja? Ali tisti, ki ga ima poleg sebe v stanovanju ter ga razvaja kot družinskega člana?

Glede na to, da je ribič izrazito povezan z naravo, je prav, da se večkrat odkrito pogovorimo s samim seboj, kako se odzivamo na reakcije rib med ribolovom ali po njem in kako se obnašamo do narave, ki nam sploh omogoča naš konjiček.

Kadar muharim v družbi, vidim, kako nekateri ravnaajo z odpadnim laksom. Ob tej omembi veliko ribičev pomisli na velike kolute laksa, ki ga menjavamo enkrat na leto ali pa ob izjemnih dolžinah, ki ostanejo v vodi, ko vabo "utrgamo". Toda v mislih imam ostanek laksa, ko zamenjamo muho ali predvrvice, če nam njena debelina ne ustreza več. Kaj storimo, ko zavežemo muho? Preprosto odrežemo preostanek in lovimo naprej? Kam je padel preostanek? Sam od sebe v žep zagotovo ne! Če ga ne pospravimo v posebno škatlico, se takoj pridružimo čedni četici ljudi, ki prispevajo k pojavu mikroplastike v vodi. Da na kratko pojasnimo, kaj o mikroplastiki piše v literaturi: "Mikroplastika so drobni delci plastike, ki se nahajajo v naravnem okolju kot onesnažila. Pod ta pojem uvrščamo delce raznolike velikosti in sestave; povsem nedvoumna in splošno sprejeta definicija mikroplastike ne obstaja, v stroki pa je najbolj uveljavljeno stališče, da so to delci, manjši od 5 mm, torej na meji med vidnim in mikroskopskim."

Menim, da trditev "pa saj je to čisto malo, malo laksa nobenemu ne škoduje, pa saj če to storim samo kdaj pa kdaj (desetkrat na ribolov?) ne bo nič narobe" ni sprejemljiva. Verjetno lahko zlahka izračunamo, kaj to pomeni za ribičev okoljski odtis. Pa spoznajmo, kakšen je le-ta v resnici.

V eni sezoni ribič muhar porabi vsaj pet predvrvic dolžine 2,5 metra ter pet 25-metrskih kolotov različnih najlonskih vrvic, kar je skupaj slabih 140 m laksa. Pozor: en ribič muhar! Koliko ribičev muharjev lovi vse leto v Sloveniji, je skoraj nemogoče natančno oceniti, vsekakor pa je številka v tisočih. Če

bi za primer vzeli samo del tega, na primer tisoč muharjev, to pomeni, da je naš okoljski odtis izjemno velik že samo pri nas, na sončni strani Alp, saj bi to pomenilo kar 140.000 metrov najlonske vrvice, ki konča v naših rekah. Glede na to, da obstajajo še drugi načini ribolova, pri katerih ni v rabi muharska vrvica, ampak veliko večje dolžine najlonskih vrvic, ni lahko predvideti, koliko le-tega ostane v vodi in kaj to dolgoročno pomeni za naravo. Vsekakor je bolje, da v vodi ostanejo večji kosi, saj jih je lažje odstraniti iz narave. Veliko ribičev poznam, ki takšne odpadke tudi med ribolovom dejansko pobirajo ter tako zmanjšujejo skupni okoljski odtis. Pri mikroplastiki to žal ni tako preprosto.

Ne glede na našo narodnost, okolje, otroštvo ali drugo, ki lahko ali je vplivalo na naš odziv, s katerim se odzivamo na okolje in situacije, ima vsak posameznik moč, da se s svobodno voljo odloči, kako se bo odzval. Zelo lahko se je odzvati na situacijo na način, da nič ne moremo, da tako pač je že od nekdaj, in se umaknemo, kot pa ravno obratno, kar je veliko težje, da ostanemo in se spreminjamo ter učimo od modrejših ljudi od nas ter se na koncu koncev tudi bojujemo. Zakaj? Ljudje smo navajeni in

si želimo varnega okolja. Če pa stopimo po svoji poti in delimo svoje misli, ki niso enake mislim drugih, obstaja bojazn, da nas bo okolica izločila in bomo ostali sami. Misel na to nas prestraši, zato smo pripravljeni spregledati marsikatero zadevo, ki se na tehtnici pravičnosti ne nagiba v našo korist.

Vedno rad predlagam tudi nekaj smernic, ki me vodijo po poti, za katero menim, da je prava. Moje vodilo je, da je naša dolžnost, da se do vseh živih bitij in narave vedemo na spoštljiv način ter sprejemamo ali vsaj skušamo sprejemati

drugačnost, saj v večini primerov le-ta ni narejena iz hudobije, ampak iz stiske posameznika. Prevečkrat se zgodi, da imamo premalo informacij, da bi se sploh pravilno odločili. Če sem bil vzgojen, da riba ne čuti bolečine, jo bom brez težav vrgel živo na travnik in se ne bom oziral, kako dolgo se bo še mučila in hlatala za zrakom. Če mi bo nekdo razložil, da je riba nekaj čudovitega, s čutili in dojemanjem okolja ter predvsem živo bitje, je velika verjetnost, da bom naslednjič upošteval vsa moralna in etična načela, ki naj bi jih spoštoval ribič pred ribolovom, med njim in po njem. Še več, to bom delil z drugimi!

Ko odrastemo, sprejmemo odgovornost za naša dejanja, kar pomeni, da smo samo mi in nihče drug odgovorni za naša ravnanja. Vsak pri sebi se lahko potruži in naslednjič, ko bo menjal umetno muho na trnici, začne z majhnim korakom ter vsaj pri menjavi predvrvice neuporabljen del pospravi v žep ter ga odvrže v za to namenjen zbirnik. Enako velja za ravnanje z ribo ne glede na to, s kakšnim namenom ribarimo.

Za zaključek naj dodam, da so avtorji nadčasovne knjige Muharjenje (Korošec in drugi, 2000) zapisali odlične sestavek na temo odnosa ribiča do ribolova oziroma narave. Čtivo priporočam vsem, tudi tistim, ki ga že poznate, saj je znanje in tovrstno viteštvo dobro obnoviti.

Naj pa ne pozabimo, da so omenjena področja samo delček mozaika v naših življenjih in da je ogromno situacij, ko se etika in morala prehitro izgubita. Žal takrat izgubimo tudi čut do sočloveka in kompas, ki nas vodi po pozitivni poti lepega.

Boštjan Lipnik

Vir:

Ključne besede etika, morala, bikoborbe, mikroplastika in okoljski odtis. Wikipedija, prosta enciklopedija, 18. februar 2021.

KJE JE TUKAJ PITNA VODA?

V času razsajanja koronavirusa je naše gibanje omejeno. Nekaj časa smo bili omejeni na gibanje v lastnih občinah, statističnih regijah, nato je omejitev prenehala in se v takšni ali drugačni obliki pojavila znova. Tako se večinoma zadržujemo doma. V spominih pa se vračamo v praznike v prejšnjih letih, ko smo prvomajske praznike in dopuste pogosto preživljali v turističnih krajih. Tudi sam sem jih rad preživljal v avtokampih, predvsem v Istri. Lepi spomini – upam, da se bodo kmalu vrnil. Spominjam se lepih doživetij, pa tudi dogodkov, ki so mi bili takrat nepojmljivi.

Bil je običajen dopustniški dan. V jutranjih urah sem pri koritu pomival posodo po zajtrku, ko je pristopil tujec s plastično posodo v roki. Povprašal me je: »Kje pa je tukaj pitna voda?« Začuden zaradi vprašanja sem mu odgovoril, da je pitna voda povsod, drugačne ne poznamo. Tujec se je zahvalil, rahlo priklonil in napolnil plastično posodo z vodo. Takrat tistemu preprostem vprašanju nisem namenjal posebne pozornosti. Zdaj pa vidim, da je bilo vprašanje zelo umestno. V mislih imam povezovalni kanal C0 med Medvodami in Ljubljano, namen obnove natege v Blejskem jezeru, pomanjkanje vode zaradi dolgotrajne suše, težave z odpadno plastiko in tako naprej. Pomanjkanje pitne vode torej ni nemogoče. Soočamo se z velikimi okoljskimi težavami. Razmislimo! Praviloma želimo odpraviti le posledice, ne pa vzrokov.

Spominjam se svoje mladosti. Otroci smo brez skrbi pili studenčnico, vodo iz potokov, kanalov in drugih vodotokov. Brez strahu, da bi nam taka voda škodovala. Pili smo jo iz pip, pa tudi iz korit za napajanje živine. Da je na voljo tudi v plastenkah, smo videli le v ameriških filmih. Po mleko smo hodili s kanglicami v mlekarno in ga kupovali na litre.

Kaj pa dandanes? Voda v plastenkah je nekaj povsem običajnega. Da imamo potem težave z odpadno plastiko, to

nikogar več ne zanima. Vsi govorimo le, kako odpadno plastiko reciklirati ali uničiti. Pravega vprašanja pa nihče več ne postavlja: Kako čim bolj zmanjšati uporabo plastike.

Težava s pitno vodo je mnogo večja. Zavedati se moramo, da narava ni naša last, da jo imamo v posojilo. Prejeli smo jo od naših prednikov, neokrnjeno jo moramo predati našim zanamcem. Skrbeti moramo za naše okolje in ne (kot ribiči) samo za naše vodotoke. Profit in zaslužek ne moreta biti glavno vodilo. Ni dovolj, da ob vodotokih ne puščamo odpadne embalaže. Zavedati se moramo, da tudi intenzivno kmetijstvo ne koristi naši naravi. Čezmerno gnojenje travnatih

površin in uporaba škropiv negativno vplivata na podtalnico. Kakšne so posledice za pitno vodo? O tem moramo izobraziti tudi naše otroke, druge obiskovalce narave in naših vodotokov. Pravica do pitne vode je zapisana že v naši Ustavi. Vztrajati moramo pri ustavnem določilu, da vodnih virov ni dovoljeno privatizirati. Zasebni lastniki bi gledali le na dobiček, nikoli na posledice za naravo in tudi lokalno prebivalstvo.

Prednost slovenskega turizma je čudovita in neokrnjena narava. Naj tudi naši obiskovalci in naši otroci poznajo pitno vodo iz vodovodnih pip, ne le iz plastenk. Le-te naj bodo tudi za naše zanamce znane le iz filmov.

Jožef Smolej

Otroci smo brez skrbi pili studenčnico, vodo iz potokov, kanalov in drugih vodotokov. Brez strahu, da bi nam taka voda škodovala.

NEVERJETNO, A RESNIČNO

ZAVOLJO RIBIČIJE JE BINE LAŽJI KAR ZA 93 kg!

Na pragu pomladnih dni, ko ptica veselo zažvrgoli in trata ozeleni, takrat ribič še marsikaj postori, da narava ob bregovih voda »svoj lesk« ima, bi lahko zapisal naš poet – z ribištvom prevzet.

V omenjenih pomladnih dneh v ribiških družinah organizirano potekajo še zadnja določena naravovarstvena opravila, denimo čiščenje in utrjevanje brežin ob ribnikih, jezerih ter drugih vodotokih. Sledijo še zadnji spomladanski izlovi ribjih mladice, predvsem salmonidnih vrst, ki jih ribiči prenesejo v primernejši (večji) življenjski prostor. Ribiči obnavljajo ali na novo gradijo pragove, ki v gojivnih potokih nudijo pomembno zatočišče novoizvaljenemu ribjemu zarodu, s katerim poribavljamo predvsem manjše vzrejne potoke, medtem ko v ribnike, jezera ali reke velikokrat po že predhodnem jesenskem vložku krapov in drugih zanimivih ribjih vrst dodamo še spomladanski vložek, če je zanj le še ostalo kaj »cvenka«.

Za omenjeno strokovno opravljeno delo vsako leto poskrbijo ribištvu naklonjeni številni udarniki naših ribiških družin širom Slovenije. Brez njih bi bile naše vode osiromašene ali celo popolnoma prazne, brez ribjega življa, ki ga nevarno redčijo in ogrožajo predvsem kormorani, čaple ter v zadnjih letih tudi vidre.

Med omenjene prizadevne slovenske ribiče prav gotovo sodijo naši ribiški tovariši iz RD Slovenska Bistrica, ki jih uspešno vodi njihov

smo si prizadevali z ramo ob rami za mesto v slovenski reprezentanci in s tem za nastop na prvenstvu.

Sledilo je moje opravičilo z očitno zadrego, ki jo je prijatelj prekinil z besedami: »Veš, sem kar nekoliko lažji, kot sem bil pred leti, kajne?« Ob tem se je nasmehnil in nadaljeval: »Nisi edini, ki me ni takoj spoznal!«

Šele ob teh besedah sem občutil olajšanje, zadrega je minila in že je stekel zanimiv in odkritosrčen pogovor, ki ga je Bine na moja številna vprašanja začel z besedami: »V našo RD sem se včlanil leta 1975 in takrat tudi opravil ribiški izpit ter pod budnim očesom žal že pokojnega ribiškega mentorja **Vlada Kuhla**, ki ima največje zasluge, da sem dokaj hitro dojel in po»ribiško shodil«. Seznanil me je z osnovami ribolovne tehnike in me uspešno izobrazil ter usmeril v vnetega športnega ribiča. Moja prva ulovljena riba je bil krap, ki me je osrečil ravno na dan otvoritve ribnika Videž. Ta zavzema 3,2 hektarja vodne površine, v katerega smo tudi tokrat vložili 1,5 tone krapov, saj potok Brežnica poskrbi, da ribnik vedno dovolj primerne vode dobi in tako ni dodatnih skrbi, ko nastopi vroče poletno obdobje,« je poudaril Bine in nadaljeval: »Že leto

Bine Šrenk se najbolje počuti v tihožitju slovenjebistriških ribnikov.

Mitja Štern je zanesljiv predsednik gospodarskega odbora.

Franc Valand je med ribiči zelo priljubljen.

Bine Šrenk je za marljivo ribiško delo prejel plaketo RZS.

cenjeni predsednik **Franc Valand**, kar smo že omenili v lanskem Ribiču, 9/2020.

V omenjeni številki smo med drugim napovedali zanimivo zgodbo prizadevnega športnega ribiča **Albina Šrenka - Bineta**, podpredsednika omenjene RD, ki po oceni njegovih ribiških tovarišev sodi med najbolj delavne slovenjebistriške ribiče.

Z Binetom sva se po dolgem, kar 16-letnem tekmovalnem premoru srečala na brežini ribnika v Pragerskem, kjer se nas je nekaj veteranov pripravljalo na bližajoče se tekmovanje državnega prvenstva v lovu rib s plovcem.

Ob mojem osredotočenem pripravljalnem dejanju za čim uspešnejši izkoristek treninga sem z bežnim pogledom opazil, da je nekdo prišel za moj hrbet in že v istem hipu sem zaslišal znani glas: »Jozko, zdravo, kako si kaj, lepo te je po tolikih letih zopet videti pri nas!« Šele takrat sem uvidel, da sem znova srečal dolgoletnega ribiškega prijatelja Bineta Šrenka iz Slovenske Bistrice, priznanega športnega tekmovalca v LRP. Poznam ga še iz nepozabno lepih časov nekdanje skupne države, ko

kasneje sem se udeležil tekmovanja na državnem prvenstvu v lovu rib s plovcem, A-lige, s takratno štiričlansko ekipo v Črnomlju, na brežini reke Lahinje. To je bilo zame neverjetno prijetno športnoribolovno doživetje, ki ga ne bom nikoli pozabil, saj sem kot neizkušeni tekmovalci uspešno nastopil in nisem razočaral sotekmovalcev. A za moj največji športnotekmovalni dosežek šteje doseženo 3. mesto v državni A-ligi, ki smo ga takrat osvojili **Filip Flajšman, Jože Ačko, Sina Nemec, Štefan Polanec in moja malenkost**. Tudi na tekmovanjih nas je takrat vodil naš (sedaj že bivši) dolgoletni in zelo spoštovani predsednik naše RD, **Ivan Ferk**, ki ima tudi na športnem področju ogromno zaslug, da smo bili uspešna ekipa in nas je v družbi takratnih članov predsedstva zvesto spremljal in nam stal ob strani. Sedaj tekmujem samo še v občinski ligi, kot tudi na vseh družabnih srečanjih Zveze ribiških družin Maribor.

Ob druženju na športnotekmovalnem področju kot tudi na ostalih družabnih ribiških srečanjih smo se večkrat pogovarjali ter analizirali in nekako že postavljali temelje v nameri, kaj bi še postorili, da bodo naše vode še bolj bogate z ribjim življem. V svoji sredini imamo prizadevne člane – ribiške funkcionarje naše RD, med katerimi imajo pomemb-

Ribiška koča v objemu ribnika Videž

Umetelno upodobljen krap na steni ribiške koč

no vlogo člani gospodarskega odbora (GO), ki jih vodi prizadevni predsednik **Mitja Štern**. Skoraj ni dneva, da ribiči ne bi kaj počeli. Včasih je dela veliko, včasih se zadeve le malo umirijo. Stremimo k skupnemu opravljanju del, a potrebno je opraviti tudi posamezna dela, kot so čuvajska služba, krmljenje rib in tako naprej. Da zadeve postorimo na zeleni ravni, je potrebno opraviti »lepo« število delavnih ur, katerih mnogi niti ne štejemo. Ob tem bi rad pohvalil vse naše prizadevne člane, med katerimi imamo prave »udarnike«, denimo **Franca Šego**, **Franca Švaba**, s katerim oblikujemo ekipo oskrbnikov pri ribiški koči, ter Štefana Polanca, ki je žrtvoval ogromno delovnih ur, da ima mala ribiška koč Videž še dodatno skrbno urejene prostore za naše druženje ob slabem vremenu,« je poudaril sogovornik Bine.

Nadaljeval je: »Kot sem že poudaril ob najinem lanskoletnem srečanju na pragerskem ribniku, imamo vzornega predsednika Franca Valanda, ki nas je združil v enotno ribiško »druščino« in med nami ustvaril pravo vzdušje. Zato z zadovoljstvom ponovim: je človek na pravem mestu, zato z veseljem delamo,« je poudaril naš prijatelj, ki nam je na koncu pogovora zaupal skoraj neverjetno, a resnično zgodbo, povezano z ribištvom. »Lz leta v leto se mi je postopoma nabirala telesna teža, vse do neprijetnih 174 kg. Pojavila sta se prekomerna maščoba in sladkor v krvi. Že sem tu in tam zaslišal pridevnik »debeli«. Toda to me še ni preveč bremenilo, bolj me je skrbelo moja negibčnost. Veš, enkrat mi je ob delu na ribniku Pragersko spodrsnilo in le malo je manjkalo, da nisem pristal v vodi. Ja, takrat sem se zamislil in se vprašal, le koliko časa bi zdržal plavati v 4,5 m globokem ribniku v primeru, da nihče ne bi opazil moje težave in mi pomagal premagati spolzke brežine, da bi stopil na varna tla?!

Ja, tisti večer sem se odločil za obisk pri zdravniku, da začnem s shujševalno dieto. Zdravnik mi je svetoval zmanjšanje želodca s kirurškim posegom. Po uspešni operaciji in rehabilitaciji sem vsak dan prehodil po 10 km. Po okrevanju sem z veliko vnemo, podobno

kot sedaj, opravljal razna dela okoli naših ribnikov. Skoraj ni dneva, da jih ne obiščem in kaj postorim, saj sem »lažji« kar za 93 kg! Moje gibanje s sedanjimi 81 kg telesne teže je zelo prijetno in lahkotno. Ni več odvečne maščobe, prekomerne ravni sladkorja v krvi ali povišanega krvnega tlaka, živim normalno življenje. Da sem uspešno prebrodil to težavno obdobje, se moram zahvaliti ženi Ireni,« je na koncu zanimivega pogovora dejal prijetni ribiški tovariš Bine, ki v teh pomladnih dneh, tako kot predsednik slovenjebistriških ribičev Franc Valand, praznuje častljivo 70. obletnico življenja.

Ob tem jubilejnem praznovanju vama, naša draga ribiška prijatelja, želimo: »Na zdravje in dober prijem!«

Jože Šmejc

RIBIŠKA TRGOVINA ERINOV
Very Carpy Baits
 TEL.: 031 497 724 / 02 522 30 01
 E-MAIL: INFO@VCB.SI

VCB BOILIJI IN DODATKI

RADGONSKA CESTA 4, 9252 RADENCI

WESTIN®
 SCANDINAVIA

www.vcb.si

RIBIŠKA DRUŽINA RADOVLJICA

Ribiška družina Radovljica je bila ustanovljena leta 1953 in je nastala iz tedanje ribiške zadruge za Gorenjsko. Ustanovitve se je udeležilo deset članov. Ribiška družina Radovljica ima vsako leto približno 150 članov, vključno z mladinci.

Ribiška družina Radovljica združuje člane, ki skrbijo za gojenje domorodnih in drugih ribjih vrst, varovanje voda in okolja ter poudarjajo predvsem športne užitke ribolova.

V RD Radovljici se zavedamo pomena in vrednosti domorodnih vrst rib v slovenskih rekah. Z veseljem ugotavljamo, da kakovost naših voda še vedno omogoča gospodarjenje in uspehe pri vzreji in vlaganju potočnih postrvi, predvsem pa ima družina veliko gojitvenih potokov, v katerih vzrejamo vrhunske potočne postrvi in nekatere druge vrste.

V RD Radovljica se lahko pohvalijo, da imajo ribogojnico, v kateri vzrejajo potočne postrvi in sulce. Za lastne potrebe vzredijo tudi šarenko. Za ohranitev potočne postrvi so le to v novem RGN-u prepovedali upleniti, mero lipana za uplen pa so že pred leti dvignili na 40 cm!

Osnovni podatki

NASLOV: Lancovo 7, 4240 Radovljica

ELEKTRONSKA POŠTA: radovljica.rd@gmail.com

SPLETNI NASLOV: www.ribiskadruzinaradovljica.si

Preglednica 1: članstvo v RD Radovljica 17. 3. 2021

Kategorija	Število članov
Polnoletni člani	113
Pripravniki	5
Mladi, študenti	11

Ribolov

V RD Radovljica upravljajo z :

- odsekom reke Save od Cajhnovega jezua do Rakovnika,
- odsekom reke Save od Rakovnika do potočka pred izlivom Tržiške Bistrice v Savo,
- potokom Lipnico od jezua nad Kamno Gorico do izliva v reko Savo pri Podnartu,
- ribnikom Vošče in
- številnimi gojitvenimi revirji, ki so pretežno salmonidnega značaja.

V Savi živijo potočne postrvi, šarenke, lipani, sulci in kleni. Lipnico poseljuje zlasti potočna postrv in šarenka. V ribniku Vošče zasledimo krape in nekatere plenilske vrste.

Revirji

► Sava A

Revir sega od Cajhnovega jezua do Rakovnika. Vsako leto v te revirje vložimo 20.000 dvoletni potočnih postrvi, vzgojenih v gojitvenih potokih, in 3000 kg šarenke. V revirju, s katerim upravlja RD Radovljica, bodo prišli na svoj račun ljubitelji divjine, neokrnjene narave, prelepih potočnic, lipana ter tudi kapitalnih naravnih šarenk.

Revir Sava 4 nad znamenito Fuksovo brvjo. Foto: arhiv RD Radovljica.

MOŽNOST RIBOLOVA: klen, lipan, potočna postrv, sulec, šarenka, ščuka

VRSTA RIBOLOVA: muharjenje, vijačenje

DOVOLJENE VABE: potezanka, umetna muha, umetne vabe

TIP VODE: tekoča

► Sava 4

Revir, ki sega od Rakovnika do izliva Tržiške Bistrice v reko Savo. V Revirju 4 sta že združeni Sava Dolinka in Sava Bohinjka. Skupni revir je dolg 23 km. Vsako leto v te revirje vložijo 20.000 dveletnih potočnih postrvi, vzgojenih v gojitvenih potokih, in 3000 kg šarenke. V revirju, s katerim upravlja RD Radovljica, bodo prišli na svoj račun ljubitelji divjine, neokrnjene narave, prelepih potočnic, lipana ter tudi kapitalnih naravnih šarenk.

MOŽNOST RIBOLOVA: klen, lipan, potočna postrv, sulec, šarenka, ščuka

V revirjih RD Radovljica živijo domorodne potočne postrvi. Foto: arhiv RD Radovljica.

VRSTA RIBOLOVA: muharjenje, vijačenje, vijačenje z vodno kroglico

DOVOLJENE VABE: potezanka, umetna muha, umetne vabe

TIP VODE: tekoča

► **Lipnica**

Potok Lipnica je prvi desni pritok reke Save po sotočju Save Bohinjke in Save Dolinke. V Savo se izlije v bližini vasi Ovsiše. Potok svoje vode nabira na severovzhodnih pobočjih planote Jelovica, s katere se vanj stekajo trije večji potoki.

MOŽNOST RIBOLOVA: klen, potočna postrv, šarenka

VRSTA RIBOLOVA: muharjenje

DOVOLJENE VABE: umetna muha

TIP VODE: tekoča

Sotočje Save Bohinjke in Save Dolinke je priljubljeno ribolovno mesto za muharjenje in sulčarje. Foto: arhiv RD Radovljica.

VRSTA RIBOLOVA: beličarjenje, muharjenje, talni ribolov, vijačenje

DOVOLJENE VABE: umetna muha, umetne vabe, vabe rastlinskega izvora

TIP VODE: stoječa

Uredništvo

V Lipnici najdemo izredno barvite šarenke. Foto: arhiv RD Radovljica.

Ribnik Vošče. Foto: arhiv RD Radovljica.

► **Ribnik Vošče**

Manjši ribnik se nahaja v vasi Vošče, južno od Lancovega. Primeren je za ribolov krapov, ščuk in smučev, tudi za najmlajše.

MOŽNOST RIBOLOVA: krap, smuč, ščuka

Muharjenje na Lipnici. Foto: arhiv RD Radovljica.

NEKAJ NASVETOV ZA USPEŠEN ZAČETEK MUHARSKE SEZONE (2. del)

S pomladjo se na jedilniku postrvi začne pojavljati vse več žuželk. Znanje o najboljših muhah za pomlad in o tem, kako jih uporabiti, vam pomaga, da ujamete več rib ob vsaki priložnosti, ko se znajdete na reki ali ob jezeru. Izbor muh je posebno spomladi ključnega pomena.

Že v članku v prejšnji številki sem omenil velikost posnetkov v prvih mesecih, na kar morate biti posebno pozorni. Pretiravanje v velikosti bo prineslo obraten učinek od uspeha. Na hitro bom predstavil nekaj glavnih kategorij žuželk, na katere morate biti pozorni, in nekaj zame uspešnih ter lovnih posnetkov v tem obdobju.

Žuželke v zgodnji pomladi

Obstaja nekaj glavnih kategorij, ki jih morate upoštevati, da boste to pomlad ujeli čim več rib. Lahko priporočim najboljše vzorce muh, vendar imajo ribe na različnih vodotokih različčen okus, zato je razumno, da moje natančno priporočilo morda ni najljubša izbira za ribe na vaši vodi. Vsekakor poskusite.

Najprej bi omenil male dvokrilce – mušice (*angl.* midges), ki se pojavljajo v vseh barvnih različicah s poudarkom na črni, olivni in sivi barvi. Nekateri poznate njihove predstavnike, za tiste, ki pa jih ne, bi omenil črnega bodca (*Bibio johannis*) ali **marčne čopaste mušice** (*Bibio marci*), je pa še na stotine drugih malih predstavnikov chironomidov, ki so v vodotoku ves čas pretežno v sedimentu in so na voljo kot postrvja hrana vse leto.

Pri vaših posnetkih naj bo usmeritev do pozne pomladi velikostni razred od #18 do #22, ko so primerni večji posnetki (od #14 do #16). Vse oblike, vključno in predvsem z ličinkami, so glavna hrana v prvih mesecih pomladi, dokler se ne začnejo v večjem številu pojavljati večji predstavniki žuželk in se postrvi preusmerijo na hranjenje z večjimi muhami.

Včasih, če ni preveč mrzlo, se v tem času že pojavljajo mali roji letalcev,

ki ob primernem vremenu rajajo nad vodno površino ves dan. Vsekakor je ličinkarjenje z njihovimi posnetki uspešnejše kot ribolov s suho muho, vendar je vedno dobro poskusiti oboje, če eno ali drugo ne deluje. Pri tem bi omenil način muharjanja, ki se imenuje evro ličinkarjenje (in je izpeljanka bolj znanega francoskega načina muharjanja) in je posebno primerno ob uporabi zelo malih posnetkov ličink. No, o tem morda kaj več v eni od naslednjih številk glasila.

Omenil bi najbolj produktivne posnetke dvokrilcev v tem času, ki jih boste z lahkoto našli na spletnih straneh, če jih le vpišete z angleškim imenom: Fratnikova puhovka (*angl.* F-Fly) na trnkah od #16 do #22, pa barvno različne suhe posnetke in ličinke malih dvokrilcev mušic, denimo Zebra midge na trnku od #16 do #22 ali Disco Midge na enaki velikosti trnka. Primerne so številne »perdigo« ličinke, ki s svojo obliko, barvitostjo in velikostjo oponašajo paleto potrebnih vzorcev za začetek sezone. Njihova prednost je tudi sam način vezave; večina je namreč zvezana na trnkah jigg.

Naslednja skupina, pomembna za ta letni čas, so predstavnice majhnih enodnevnih. Za številne muharske zanesenjake, zlasti tiste, ki pogosto obiskujejo reke in potoke, so enodnevnice najpomembnejše žuželke na njihovem standardnem repertoarju tudi na začetku muharske sezone. Pogosto sestavljajo več kot 50 % prehrane postrvi v tekočih vodah. Njipadnice rodu Ephemeroptera naseljujejo planet že več kot 250 milijonov let in se pojavljajo v tekočih in stoječih vodah. Kljub dolgoročnemu razvoju lahko te muhe štejemo med bolj primitivne vrste žuželk, zlasti v primerjavi z drugimi vodnimi žuželkami, kot so ločnice in chironomide. Zakaj? Preprosto se ne prehranjujejo v odrasli obliki in že kot imे pove,

v odrasli obliki živijo povprečno samo en dan. Drugače je pod površino, kjer so njihove ličinke na voljo ribjemu življu vso sezono. Omenil sem že prvenko (*Baetis rhodani*), še bolj znana pa je marčna rjavka (*Rhythrogena germanica*).

Med hitre plavalke sodijo predvsem ličinke iz družine Baetid, med katere spada tudi prej omenjena ličinka. Ko enodnevnice dozori, postajajo vse bolj aktivne in se stalno premikajo, s tem pa tudi izpostavljajo pogledom plenilskih postrvi. Rhytrogene (marčna rjavka) spadajo med kamnovke in se večino časa zadržujejo pod kamenjem, od koder tudi njihovo slovensko ime. Ker pa se tudi njim bliža čas rojenja, se vse pogosteje pojavljajo na jedilniku postrvi. Veliko drugih vrst enodnevnice v velikostnem razredu trnkov od #16 do #22 je v tem času na jedilniku lačnih postrvi. Zavedati se morate le, da morajo biti v tem času vaši posnetki precej temnih barv, ker se ličinke s svojo barvo prilagajajo tudi temperaturam in vremenskim razmeram. Večina enodnevnice se spremeni v odraslo žuželko na površini, zato poskušajo ličinke s hitrim plavanjem z dna priti čim hitreje na gladino. Mnoge (vzpenjači) pri tem postanejo žrtev postrvi. Nato, večkrat zaradi mrava, nemočno visijo na površju in selektivne postrvi se osredotočijo ravnno na take nesrečne zalogaje. Opažamo, da veliko domačih muharjev podcenjuje vrednost mokrih posnetkov muh, ki so idealen vzorec ravno v tem primeru.

Naj omenim še mladoletnice (Trichoptera), ki so med letom na jedilniku vedno lačnih postrvi. Ko rastejo ličinke mladoletnic, po navadi svoje hišice razširijo z vrsto dodatkov z območja, kjer so, kar je neka oblika mimikrije. V zgodnji pomladi so zaradi pomanjkanja odmrlega rastlinja precej izpostavljenje. Postrvi jih prav radi poberejo z dna skupaj z njihovimi hišico. Čisto drugače pa so ves čas izpostavljene prostoživeče vrste, kot so hidropsihe in riakofile. Prve si spletajo mrežico in vanjo lovijo hrano, ki jo prinese voda; druge so čiste plenilke in prosto lezejo po dnu in napadejo, kar morejo. Njihove dobre posnetke boste našli, če na spletu napišete v brskalnik Caddis Czech Nymph, zato jih ne bi omenjal posebej. So pa vsekakor lovne tudi v prvem delu sezone.

Kot zadnje bi opisal prodnice. Predvsem bosta v tem času zanimiva dva predstavnika, ki ju boste srečali, in sicer malo resnico (*Leuctra fusca*) in malo pozneje ne dosti večjo vrbnico (*Leuctra geniculata*). V času njenega izletavanja bodo male Fratnikove puhovke nezamenljiv posnetek v vaši muharski škatlici.

Brez trdnih temeljev vašega znanja o žuželkah lahko le ugibate, katere posnetke muh imate ali želite v svoji muharski škatlici. Poskrbite, da boste najbolje razumeli glavne skupine žuželk in njihovo pomembnost na rekah, kjer lovite.

Omenil bi še potezanko, ki jo tudi začetniki v muharjenju dobro poznajo: to je sitnež oziroma **wooly bugger**. V času zgodnje sezone bo to nenadomestljiva muha, posebno manjše, tako imenovane mikrovarianete na trnku od #8 do #12. S to muho boste posnemali ribji drobiž, pijavke, črvičke in večje prodnice. Posnetki **zajčjega ušesa** bodo ponazarjali različne majske muhe in manjše ličinke prodnic. Pri tem sta najpomembnejši podrobnosti velikost in barva. Črno zajčje uho, velikosti #20, odlično posnema majhne muhe, kot sta modrokrila zelenka (BWO) ali marčna rjavka, toda ista muha v velikosti #8 bo pokrila tudi posnetke večjih prodnic. Ne pozabite na majhne rakce »postranice«. V vseh vodotokih jih je veliko in pozimi so se postrvi bolj ali manj stalno prehranjevale z njimi.

Poiščite nekaj vzorcev, ki jim zaupate in posnemajo različne žuželke, nato pa jih sami zvežite ali kupite v najbližji prodajalni ali pri vezalcu. Vsekakor jih nabavite vsaj ducat različnih velikosti in barv. Umetne muhe navadno nimajo omejenega roka trajanja, vas bodo pa rešile s svojo številčnostjo v najbolj zapletenih trenutkih.

Pri nakupih ali izdelavi se osredotočite na vzorce, ki posnemajo več skupin žuželk. V svoji škatli shranite različne velikosti in barve tega vzorca. Spoznajte lokalne žuželke v reki in se prepričajte, da ste zajeli vse njihove različice.

Ponavljati isto stvar znova in znova in pričakovati drugačne rezultate je norost. Zato prenehajte loviti na istem predelu, četudi tam vidite ribe, saj je po 300 brezplodnih meth jasno, da delate nekaj narobe. Ribe preprosto

ne primejo, čeprav imate dobro globino, pravilno vodite svoj posnetek in se zdi, da v vodi ni nič drugega. Takrat je čas za spremembo vzorca muhe, še boljša pa je sprememba lokacije. Vedeti, kdaj morate spremeniti muho, lokacijo ali tehniko vodenja, prezentacijo ali se preusmeriti na kaj drugega, je stvar izkušenj in znanja. Zapomnite si, da lahko na suho muho ulovite eno ali dve ribi na dan, vendar ste jih verjetno zamudili 50 ali več, ker niste lovili s posnetki ličink. Včasih velja tudi obratno.

Pazimo na pravilno ravnanje z ulovljenimi ribami

V članku namerno nisem omenjal postrvijh vrst, saj ima vsaka naša pokrajina svoje posebnosti in ribe, ki jih bomo na začetku sezone še kako veseli. Pri tem moramo pazljivo ravnati z njimi.

Zadnja leta se med muharji vse bolj širi zavest o ohranjanju domorodnih vrst in nastalo je gibanje, ki se imenuje »drži ribo v vodi« (angl. Keep Fish Wet). To gibanje temelji na znanstvenih raziskavah, ki dokazujejo, da lahko že majhne spremembe v načinu, kako ribič lovi, rokuje in izpusti ribo, pokažejo pozitivne rezultate na samo populacijo s tem, ko riba odplava nepoškodovana. Uporaba boljših praks pri tem ne samo da poveča stopnjo preživetja rib, temveč tudi pomaga, da se ribe po izpustu čim hitreje vrnejo v svoje normalno okolje in vedenje. Zato se zavzemam in vas nagovarjam, da tudi sami upoštevate naslednje napotke.

Čim bolj zmanjšajte izpostavljenost rib zraku. Tako kot ljudje tudi ribe potrebujejo kisik, ki omogoča ključne telesne funkcije in jih ohranja pri življenju. Drugače je le, da ribe kisik dobivajo iz vode (le-ta je v njej raztopljen) in ne iz zraka. »Dihanje« rib vključuje premikanje vode v usta in skozi škrge bodisi s črpanjem bodisi med plavanjem z odprtimi usti. Tako kot ljudje med vadbo se morajo tudi ribe po begu

odpočiti, tudi kadar je vzrok boj na koncu ribiške vrvice. Za hitro okrevanje je bistveno, da ribe pridobijo kisik, da si opomorejo od stresa zaradi utrujanja. Predolgo zadrževanje ribe iz vode preprečuje okrevanje, v skrajnih primerih lahko povzroči smrt.

Onemogočite stik ribjega telesa s suhimi površinami. Ribe so prevečene s plastjo zaščitne sluzi in pokrite z luskami, ki jih ščitijo pred boleznimi. Stik s suhimi, trdimi ali hrapavimi površinami (kot so roke, kamenje, pesek in dno čolna) lahko odstrani sluz in luske, zaradi česar so ribe bolj dovzetne za bolezni, zlasti glivične okužbe. Zadrževanje rib v vodi ali nad njo bo pomagalo ohraniti njihovo sluz in plast zaščite

nedotaknjene, ribe pa brez bolezni.

Zmanjšajte čas zadrževanja ribe. Ribe so divje živali in rokovanje z njimi je zanje stresno ne glede, ali so v vaših rokah ali v podmetalki. Pri večini rib, ki jih prijemamo v roke, se nemudoma sproži odziv na stres, saj riba skuša pobegniti. Ob tem se v njen krvni obtok sprostijo hormoni, na primer adrenalin, za hiter vir energije za pobeg. Izloča se tudi kortizol. Adrenalin v ribi poruši osmoregulatorsko ravnovesje, kortizol pa zaviralno vpliva na učinkovitost imunskega sistema, kar spodbudi njihov odziv na utrujanje. Ko ribo spustimo, lahko traja tudi nekaj ur, da si fiziološko opomore, odvisno od dolžine utrujanja. Dlje ko boste zadrževali ribo v prijemu ali podmetalki, bolj stresno bo zanjo.

Omejite čas utrujanja. Ko je riba zapeta, močno vleče, saj se bori za življenje. S čim hitrejšim utrujanjem ribe in brez pretiranega spuščanja do izčrpanosti lahko zmanjšate njen fiziološki in mišični stres. Če želite pomagati, svojo opremo in premer predvrvice prilagodite ciljni vrsti in razmeram ribolova. Če postrvi lahko hitro pripeljeta do podmetalke, raje to storite, kot da bi ji dovolili narediti še en nepotreben pobeg. Tako povečujemo in uresničujemo željo po ohranjanju vseh domorodnih vrst v naših vodah, ne samo postrvi. Zato ne jemljite ribe iz vode, če to ni nujno potrebno ali če je ne nameravate upleniti. Poskusite jo odpeti že v vodi in jo spustite brez nepotrebne prijemanja. Z lahkoto boste naredili z uporabo brezzalustnikov in z uporabo silikonskih podmetalk, ki ne poškodujejo ribje povrhnice.

Pa dober prijem vam želim, kjerkoli že boste namakali svoje trnke v prvih tednih sezone!

Vladimir Mikec

Posnetki enodnevnice so pri muharjih zelo priljubljeni tudi zgodaj spomladi. Foto: Pixabay.

TRI, SEDEM IN NIČ

Verjetno ne bom povedal nič novega z ugotovitvijo, kako čas hitro beži. Ko tole pišem, smo že v prvih dneh marca, zvrstilo pa se je že nekaj pravih pomladnih dni z dnevno temperaturo okoli 20 °C. Dnevi so se v primerjavi z decembrskimi že krepko podaljšali, korona pa nekoliko popustila. Pa ne za dolgo. Takoj ko smo se nekoliko bolj sprostili, je v nekateri regijah znova udarila.

Kakorkoli že, ribičija me ni odpeljala daleč. Le čez hrib do Gradaščice. Morda je bralcem že malo dolgočasno brati o mojih obiskih Gradaščice, a ne morem pomagati. Drugam nisem šel, uredniku pa sem obljubil, da bom za aprilsko številko Ribiča nekaj napisal. V glasilo, ki je že osem desetletij z nami in na čigar straneh je izpod peresa nešteti avtorjev zapisanih na stotine ribiških zgodb in pestrih dogodivščin naše ribiške bratovščine, je pisanje prava čast in zadovoljstvo. Vedno rad vzamem v roke katerega od starejših izvodov, ki jih imam, in kaj zanimivega preberem.

Reka Gradaščica je daleč od pojma »dolgočasno«. Starejši se z nostalgijo spominjajo njenih prelepih meandrov iz časa, ko še ni bila regulirana. Verjetno z razlogom, mi pa sedaj imamo, kar pač imamo. Bregovi so se zarasli, sem in tja je popustil kateri od jezov, tu in tam je voda spodkopala breg, kakšno padlo drevo lovi plavaje in ustvarja jez z globljo vodo, kjer se radi skrivajo kleni.

V zadnji tretjini januarja sem uspel opraviti tri nekajurne ribolove, ki so dokaz, kako nepredvidljiv je lahko ribolov in ravno zato zanimiv in privlačen. Moram napisati, da prejšnjič omenjena krmna mešanica iz konopljinih in drugih peletov še vedno »dozoreva« v vedru in tudi tokrat ni prišla na vrsto za uporabo. Upam le, da se ne bom konec leta še vedno hvalil, kako dobro se »drži« ali pa kako dobro sem lovil z eno leto staro krmilno mešanico. Bomo videli. Kdor čaka, dočaka. Najraje bi jo uporabil na Savi za lov mren, klenov in krapov ali za lov linja v kateri od mrtvic ali slepem rokavu Ljubljani. V Savi sem linja ujel prvič in zadnjič pred nekako tridesetimi leti in mislim, da je bila celo zima. Takrat sva tam s soribičem Markom T. preživela veliko decembrskih in januarskih dni. Pokojni prijatelj Esox (tudi pri ulovu) nama je hudomušno dejal »bolnika« vedno, kadar naju je obiskal na znameniti savski škarpi nad Kresnicami. In imel je v marsičem prav. Nikoli ne bom pozabil drobnih mehurčkov, ki so se nepričakovano pojavili slab meter od brega. Kar slišal sem jih, kako so šumeli. Plovček sem navlekel nadnje in že po nekaj sekundah je izginil pod gladino. Zapeti linj ali bolje linjček se je zapodil od brega k sredini vode, a sem ga ustavil in po nekaj strumnih pobegih se je znašel v podmetalki. Imel je kakšnih 30 cm, verjetno še manj. Žal takrat s seboj še nisem nosil fotoaparata, s katerim bi ulov ovekovečil tako, da bi postal trdnejši del mojega spomina. Z njim pa vemo, kako je, še posebno ribiškimi. Pa šalo na stran.

Takrat se me je držala prava ribiška zagnanost; tudi pozimi sem brez kakršnihkoli težav lovil od ranega jutra do večera, vse dokler se je vsaj še malo videlo. Po navadi sem šele v trdi temi ugotovil, kako zelo me zebe in tudi gretje v avtu na »polno« ni pomagalo. Moj soribič je mraz veliko bolje prenašal in brez težav je navezal trnek, ko se je meni že po malem zanohtalo. Potem sem se doma nekaj ur tajal, mislil pa sem že na naslednji ribolov. Dandanes si kaj takega ne privoščim več, še pred nekaj leti pa sem zaradi rib še prenašal precejšen mraz. Nazadnje se je to zgodilo na Šumbarju pred kakšnimi štirimi leti. Prvič sem uporabil moj takrat novi Fox supa broly, ki je sicer namenjen kampiranju od pozne pomladi do začetka zime, odvisno od temperatur, zato nima posebne zimske prevleke (winter skin). S seboj sem sicer imel plinsko pečico, a je

Klen je zanimiva športna riba. Vedno je pozoren na dogajanje v okolici, zato ponuja ne vaba nikoli ne ostane neopažena. Enako velja za dogajanje na bregu.

nisem pripravil, zaspal sem zavrt v spalno vrečo. Ko sem se zjutraj pretegnil in izvlekel roko iz spalke, sem se z njo nehote dotaknil stene šotora tik nad mano. Pod prsti sem začutil led, ki je nastal iz moje izdihane sape. Ne spominjam se, da bi me posebno zeblo, pa vendar ni bilo najbolj prijetno. Naslednje dni je gorela pečica, jaz pa sem spal ob na pol odprtih vratih. Vse do takrat sem moja zimska ribolovna kampiranja opravil brez dodatnega ogrevanja. In je šlo. Zanimivo je, da so ribe prijemale v glavnem ponoči in največkrat ravno takrat, ko sem zadremal v topli spalni vreči, ki tudi ta ni bila ravno namenjena zimskim temperaturam. Pomagal sem si tako, da sem na ležalnik najprej položil penasto podlago za ležanje na plaži, ki je odličen izolator, čezno sem položil spalno in nanjo še posebno »kraparsko« odejo, namenjeno sicer toplejšemu letnemu času, ko spalna vreča ni več potrebna. Tako »zadelan« sem preživel marsikatero mrzlo zimsko noč v mojem starem star baits specialistu. Zdaj šteje kakih petnajst let in upam, da ga bom še kdaj uporabil.

Prvi letošnji ribolov

Začel sem okoli 9. ure pri minus 3 °C. Primerno sem se obul in oblekel tako, da mi zmrzal ni prišla do živega. Zimski občutek je poleg mraza dopolnjevalo še nekaj malega sveže zapadlega snega. Zavedajoč se pomembnosti previdnega pristopa k vodi sem sklonjen počasi stopal po shojeni poti. Za grmom sem odložil opremo in si nataknil polarizacijska očala. Skoraj po vseh štirih sem se približal vodi, iztegnil vrat in pogled usmeril v tolmun. Rahlo povišana voda je bila bistra. Ko se je na vodi, iz katere se je rahlo kadilo, naredilo ogledalo, sem opazil lepo repno plavut, ki je počasi izginjala v globino. Nagonsko sem se potuhnil še bolj k tlom in se spraševal, ali me je riba videla ali ne. Sklonjen sem se zadenjsko pomaknil nazaj do opreme. Najprej sem odščipnil krajec kruha in v vodo s fračo izstrelil nekaj svaljkov, potem pa v LRD vpisal datum. Od prevelike vneme se človeku lahko zgodi tudi, da pozabi. Sedeč na blazini za odpenjanje sem sestavil palico in pri tem pazil, da se

konica ali laks ne bi v kaj zapletla. Če se laks v kaj zatakne, je pomembno ostati čim bolj miren in karseda neopazno rešiti zaplet. Kakršnokoli rogoviljenje po bregu je ribam opozorilo in če nič drugega, bodo postale previdnejše.

Kakšnih pet minut je minilo, preden sem sklonjen k tlom z metom izpod roke vabo vrgel tako, da jo je vodni tok odnesel na območje, kjer sem videl ribji rep. S štirigramskim kamenčkom (iz Gradašnice) obtežen sistem je pri padcu v vodo povzročil le nezaten, komaj slišen zvok. Odmaknil sem se nazaj, počasi odvil nekaj laksa s tuljave in palico položil na tla. Še vedno potuhnjen sem nedaleč stran zapičil pogled v konico palice in laks, ki je v loku padal z nje v vodo. Bolje se

nisem navezal, sem se pa odločil, da bom prihodnjič vzel s seboj še palico s plovcem.

Tokrat me občutek ni prevaral. Takoj sem namreč ujel klena, težkega kakšnih 700 g. Nič pretresljivega, se je pa glede na težo prav dobro upiral. Nazaj sem ga spustil približno dvajset metrov gorvodno iz povsem preventivnih razlogov. Nisem namreč želel, da še dodatno opozori prisotne klene na nevarnost. Tako sem naredil tudi s preostalimi šestimi kleni, ki so tistega dopoldneva pobrali mojo vabo, v kateri je bil trnek. Med njimi tudi nekaj teže več kot kilogram. Od skupno sedmih klenov sem tri ujel na krušno skorjo, štiri pa na kosem sredice.

Potem sem kar dolgo čakal na osmede, ki pa ni in ni hotel

Eden od sedmih klenov iz enega samega tolmuna. Prvič se mi je zgodilo, da sem jih na relativno majhnem prostoru ujel toliko v tako kratkem času.

ni bilo mogoče, sem pomislil zadovoljen, ker je vse minilo brez zapletov. Če kleno ni nič sumljivo, bo vabo pograbil takoj, ko jo bo zagledal. Še toliko prej, če jih je na območju več in med seboj tekmujejo za hrano.

Ujel sem dva: enega manjšega in drugega večjega, potem pa je nastalo zatišje. To v ribiču vedno vzpodbudi razmislek, kaj mu je storiti: ali počakati, da se ribe vrnejo, ali pa zamenjati mesto ribolova. Odločil sem se poskusiti na nekaj mestih gorvodno, kjer sem v preteklosti že ujel nekaj klenov. Po uri in pol sem se praznih rok vrnil na izhodiščno mesto. Pred odhodom domov sem moral še enkrat poskusiti. Odločitev se mi je obrestovala v obliki še enega klena. Skupaj sem od 9. do 12. ure ujel tri, kar ocenjujem kot dobro. Kruh se je znova izkazal za odlično vabo.

Drugi letošnji ribolov

Čez tri dni sem znova klečal na bregu Gradašnice in enako kot zadnjikrat klenom ponudil kosom kruha na trnku. Rahlo je pihalo, sem in tja pa tudi rosilo. Za spremembo je termometer kazal pozitivno. Voda je bila za odtenek manj bistra, kar se mi je zdelo dobro in po navadi tudi je. Povsem bistra voda je ribolovu manj naklonjena, ker so ribe precej previdnejše kot v motni vodi. Pomislil sem na plovček; dobro bi ga bilo spuščati s tokom. Na tistem mestu je za tak način ribolova dovolj prostora. Morda bom naslednjič naredil prav to. Pred leti sem se nekaj metrov nižje (sedaj je tisto mesto povsem zaraslo) s spuščanjem plovca dobro nalovil podusti. Ujel sem jih več kot deset, kar je za tako majhno območje kar veliko. Morda sem »prešpikal« kar celotno jato. Odličen ribolov, a vendar pravijo, da »vsak dan ni nedelja« in takšni posebni dnevi so precejšnja redkost. Plovčka tokrat

priti. Po kakšni uri čakanja sem odnehal. Ribolovni dan je bil tako ali tako več kot odličen. Toliko klenov iz istega tolmuna mi še nikoli ni uspelo ujeti v tako kratkem času. Nekaj je k temu zagotovo pripomoglo dejstvo, da sem ujete klene spuščal nazaj v vodo precej gorvodno od mesta ulova, vseh pa tudi ne. Najbrž so kleni imeli enega tistih dni, ko so iz bogve katerega razloga pozabili na previdnost, ribiču v veselje in radost. To se le redko zgodi, še posebno pri klenih.

Tretji letošnji ribolov

Slab teden zatem sem ves navdušen znova poskusil na istem mestu. Temperatura zraka je znova padla, zmrzovalo je, zato spuščanje plovca ni bilo najprijetnejše. Poleg tega da me je zeblo v prste na roki, v kateri sem držal beličarico, so zmrzovali še drobni obročki na njej. Najhuje od vsega pa je bilo, da plovček nikakor ni hotel pod vodo, ki pa je bila višja kot prejšnjič in bolj motna, ne pa motna. Takole na oko bi rekel, da so vladale dobre razmere, razen dejstva, da je voda narasla – po vsej verjetnosti zaradi taljenja snega, kar pa pomeni slab ali nikakršen ribolov.

Zaradi prezebljenih prstov sem beličarico odložil in sestavil palico za lov na dnu. Glede ulova to ni prineslo nobene spremembe, me pa vsaj v roke, ki sem jih porinil globoko v žepe, ni zeblo. Vabo sem večkrat premetal, rezultat pa je bil na koncu dneva kljub trudu nikakršen – zgolj suha podmetalka. Ostal sem še kakšno uro dlje v upanju, da bi vendarle kaj ujel in si rešil ribolovni dan. Morda bi se res kaj zgodilo, če bi ostal in vztrajal do večera. Morda. Pri ribah pač nikoli ne veš. In ne samo pri njih.

Lenart Levičar Bahtijari

KRAPOLOV NA RUDNIŠKEM JEZERU

DOBRODOŠLA, POMLAD!

V Sloveniji sem eno najbolj nenavadnih zim doživel pred dobrim letom. Če se je še januarja zdelo, da je pomlad prav blizu, saj je bila večina jezer povsem odmrznjenih, prijetno je bilo tudi v njihovi okolici, sta prišla februar in marec, ko so bile temperature marsikje zelo nizke. Z dekletom živiva v osrednji Sloveniji, v hribovju blizu Litije, kjer nama mraz ni prav nič prizanašal. Spustilo se je do debelih 20 stopinj pod ničlo, nametalo pa je tudi dober meter snega. Zato sva bila prvih toplih dni in ribolova še toliko bolj vesela.

V razmerah trde zime so mi misli uhajale k ribolovu. Le redki izhodi na ribolov ščuke ali sulca so mi gasili željo po ribolovu, toda tisto pravo za mojo dušo, krapolov, je moralo še malce počakati. Zato ni nič čudnega,

da sem si vedno bolj želel k Rudniškemu jezeru v Kočevje, v revir, ki sem ga kanil obiskati že dolgo.

O revirju sem slišal mnogo lepih zgodb. Zaradi čiste in bistre vode ga med letom obiščejo številni obiskovalci, ne

Za trenutek sem pred fotoaparatom takole občudoval pravega spomladanskega borca iz Rudniškega jezera.

Rudniško jezero v vsej svoji lepoti, kot naju je pričakalo ob prihodu.

Topla jutranja svetloba je napovedovala lep dan, za nasmešek v srcu pa je poskrbel tale zrcalar.

Za boljše razpoznavanje točno določenega krapa in spremljanje njegove teže ga je priporočljivo fotografirati z obeh strani, morda celo od spredaj in zgoraj.

le ribiči. Kopalci, jadralci in drugi ljubitelji narave cenijo njegovo svobodo, mir okoliških prostranstev in gozdčev. Turisti, kot radi rečemo kopalcem, jadralcem in drugim podobnim obiskovalcem, ribičev prav nič ne motijo, saj se za nas vse dogaja do približno 100 m od obale, torej ob samem bregu jezera. Zaradi vsega omenjenega sem se odločil, da bom revir obiskal čim prej oziroma takoj, ko se stali zimski ledeni oklep.

Aprila so temperature že višje in stabilnejše. Končno imamo tudi ponoči od 7 do 9 stopinj Celzija, čez dan pa se ogreje tudi do prijetnih 20 stopinj in več. Voda je lahko še precej hladna, sploh zaradi velikih globin, in marsikdaj ne preseže 12 stopinj. Sam ribolov sem si zato glede na okoliščine zamislil kot iskanje sreče v globljih predelih revirja.

Kot so mi povedali domači kočevski ribiči in drugi odlični poznavalci jezera, se njegove globine gibljejo do neverjetnih 40 m, podvodne brežine pa so strme in se zaradi njih globina hitro povečuje. Na razdalji vsega 50 m od obale je globina jezera že približno 8 do 12 m.

Ob prihodu na jezero sem najprej postavil dva markerja na različnih globinah; prvega približno 80 m od obale in na

in sproščujočih ribolovnih dni, dež pa so napovedovali le za prva dva dneva.

Ker obožujem ribolov z običajno navezo (*angl.* blow-back), ki dostikrat ni prav nič običajna, sem jo pripravil tudi za tokratni ribolov. Na las sem namestil snežaka, plavajoči bojli, ki je uravnovesil predstavitev vabe neposredno nad dnom. Vodilni bojli je bil velikosti 18 mm, pop up pa velikosti 14 mm. Dodal sem še vrečko PVA, vanjo pa stlačil 6 ali 7 slastnih zdrobljenih bojljev, da bi krape lažje prepričal.

Z dekletom Vito sva nastavila tri palice blizu nakrmljenega predela pri markerjih, četrto pa bližje, na moji desni strani, v vsega 2 metra globoki vodi ob potopljenih vejah. Menim, da je v zgodnjem spomladanskem obdobju pametno poskusiti tudi v plitvejših delih, zlasti ponoči!

Po nekaj urah precej močnega vetra so oblaki nad jezero prinesli dež. Ko je začelo močnejše deževati, sva se z Vito zaprla v varno zavetje ribiškega šotor in upala, da bodo vabe uspešno opravile svojo nalogo.

Prva aprilaska noč je minila mirno in brez prijemov. Zbudilo naju je prijetno pomladansko sonce, ki je plaho sijalo skozi meglice in oblake nad jezerom. Ravno ko sva se namenila skuhati kavo, se je znova močno ulilo. Naliv je trajal debelo

uro, ko pa je prenehal, je na najino presenešenje zelo zapiskal piskač na četrti palici. Ja, tisti, pri kateri sva vabo nastavilo v plitvino čisto blizu obale!

Riba je vlekla naravnost proti sredini jezera in nekam v njegove temne globine. Po spodobnem boju sem prvo ribo spomladanskega krapolova končno zajel v podmetalko. Bil je lep luskinar, ne pretirano velik, toda velikost že dolgo ne šteje več prav veliko. Z Vito so naju presenetile njegove barve, oblika in splošne lepote te izjemne ribe. Posnela sva nekaj fotografij in lepotca spustila v njegov element. Končno sva si po

spodbudnem začetku lahko privoščila jutranjo kavo.

Med ribolovom čas mineva neverjetno hitro. Četudi prijemi niso pogosti, uživava v naravi in opazujeva, denimo mavrico ob nasprotni strani jezera. Narava nam riše čudovite vedute.

Drugi večer se je vreme spremenilo. Nebo se je zjasnilo, s prostrane vode je nežno pihljalo, a je postalo hladneje. Noč je bila jasna, polna možnosti in pričakovanj. Le kaj bo prinesla?

Izkazala se je kot zelo mirna. Ker sem zaspal zelo zgodaj, sem se zgodaj tudi zbudil. Na jezeru je bilo izjemno mirno, zunaj pa že toplo. Kazalo je, da nastaja vroč, skorajda pletni dan. Na nebu ni bilo niti enega oblaka. Ravno ko sem se namenil v šotor, je eden od piskačev močno zapiskal. Po dolgi tišini sem se zvoka kar malo prestrašil, a seveda

Za moje pojme je tole zmogovalna kombinacija za spomladanski krapolov: snežak z bojljem 18 mm in lebdeči pop up, velikosti 14 mm.

Pomirjujoč, skorajda ekstatičen trenutek po dežju. Palice in oprema so pripravljene na prijem.

globini približno 11 m, drugega pa bližje, približno 40 m od obale in na globini 7 m. S čolnom sem se odpravil do markerjev in na ribolovno mesto natresel osnovno količino zelo proteinskega krmila SLK (*angl.* shrimp, liver, krill oziroma po naše kozice, jetra in rakci kril), velikosti 18 mm.

Nad jezerom se je krepil severnik in napovedoval obdobje deževnega vremena. Pred večdnevni ribolovom vedno spremljam vremensko napoved, da se znam organizirati. Ker sem šotor že postavil, se za veter nisem vznemirjal, je pa informacije o vremenskih okoliščinah priporočljivo redno spremljati, saj lahko na podlagi vedenja o situaciji spremenimo tudi ribolovno taktiko. Pred menoj je bilo šest čudovitih

Še zadnji pogled na prečudovito krapovo telo, preden je odplaval nazaj.

tudi razveselil! Znova je bila v akciji palica z vabo, ki sem jo nastavljal v plitvino na desni strani. Prvi občutek je bil, da ne gre za majhno ribo. V nekaj trenutkih je s kolesca odvila zajetno količino laksa, namenjena pa je bila znova proti sredini jezera, a na mojo presenečenje ne v globino, temveč proti gladini! Zaradi nenavadnega otepanja sem že pomislil, da je som.

Po hitrem, a skrbnem utrujanju je Vita ribo zajela v podmetalko, kjer se je izkazalo, da je čudovit zrcalar temnejših tonov. Stehala sva ga, tehtnica je pokazala slabih 16 kg. Potiho sem zakričal od veselja, saj je bila riba v neverjetno dobri kondiciji, poleg tega pa zdrava, z nepoškodovanimi plavutmi in ogromnim repom. Pravi spomladanski borec nama je neskončno polepšal uvod v nov ribolovni dan.

Potem, ko sem krapa izpustil, sem se usedel in malce razmislil, kaj se dogaja na vodi. V zadnji nekaj dneh sem imel samo dva prijema, pa še to le v plitvini blizu obale. Glede na dogajanje sem pomislil, da se krap, kljub hladnejši vodi, morda pripravljajo na bližajočo se drst in približujejo obali. Skozi podvodne ovire, veje in travinje si utirajo pot k plitvejšim in toplejšim predelom, kjer bodo sledili nagonu in zaplodili številne potomce. S čolnom sem se odpravil k markerju in poskušal s sonarjem ugotoviti, kaj se dogaja na krmišču. Krapov je bilo veliko, a so bili tam le med krmiljenjem, pa še to v višjih vodnih plasteh, ne pa pri dnu. Da bi jih spravil tja, kjer je vaba, sem uporabil mojo spod palico in upal, da bo prihajajoča noč uspešnejša kot minule.

Na vsako ribolovno mesto sem vrgel manj kot kilogram krmila, saj je zvok udarjanja spoda na gladino izjemno va-

bljiv in ga krapu na revirjih, kot je Rudniško jezero, že dobro poznajo. Dve palici sem nastavljal za ribolov v globini, dve pa za ribolov v plitvini. A tisti dan nama z Vito sreča ni bila naklonjena, zato sva ga končala brez prijema.

Znova jutro. Ker gre za del dneva, ki ga ribič ne sme izpustiti, sem bil že zgodaj pokonci. Nebo je imelo neverjetne barve. Oblaki so bili skorajda oranžni, ponovno je začelo rahlo rostiti. Počutil sem se, kot bi čakal dekle na prvem zmenku. Čutil sem, da je nekje blizu, jaz pa sem se prestopal in jo napeto pričakoval. Celotna situacija je bila vražje popolna, srce mi je razbijalo kot noro. Morda sem bil celo preveč vznemirjen, da bi se kaj resnega tudi zgodilo. Kraparji kaj takšnega verjetno prav dobro poznate, kajne? Kar predstavljal sem si lepega krapa v tistih čudovitih okoliščinah! Toda kar si čovek resnično želi, se dostikrat uresniči.

Naravnost čarobni trenutki so se zgodili, ko sem na palici z vabo v plitvini na desni opazil dogajanje. Njen vrh se je malce upognil, nato pa se je oglasil piskač. Zadržal sem sapo, preden sem dejansko dvignil palico. Začel se je boj! Na bregu sem bil sam, Vita je še spala, jaz pa sem z ukri-

Naj mi tale čudovita mavrica prinese tudi malo ribiške sreče. Ne bi se je branil!

vljeno palico zrl v razžarjeno nebo nad jezerom, na revir z razgledom za bogove. Nasmihal sem se kot majhen otrok in s klici poskušal zbuditi Vito, da bi bila tudi ona lahko priča nečemu tako lepemu. Po približno 15 minutah utrujanja, ki se mi je zdelo neskončno dolgo, saj sem bil popolnoma na trnih, sem pred seboj zagledal ogromno glavo krapa, ki pa še ni bil pripravljen zaplavati v podmetalko. Z Vito sva se gledala, občudovala neopisljivo lep prizor, sonce, barve in velikega krapa, ki bo zdaj zdaj najin. Bila sva brez besed in neskončno srečna!

Prijela je riba, kot sem si jo naslikal v sanjah: velika, z velikimi usti, zrcalar z nežno kožo temnejših tonov na hrbtu in oranžnimi odtenci na trebuhu in plavutih. Morda sanjam in je to le plod moje domišljije?! Obul sem se v hlačne škornje in zajela me je sveža voda Rudniškega jezera. Pravljичno lepemu krapu sem si želel biti čim bližje, hkrati pa tudi izkoristiti neverjetne barve neba, preden bi jih zajeli oblaki. Kaj ni zanimivo, kako se resnično čarobne stvari dogajajo v zadnjih trenutkih neke odprave? Nemaalokrat čakamo več dni, morda celo tednov, preden se zgodi tisto, o čemer smo nekoč le sanjali.

Hvaležna za bogato dogodivščino sva polna vtisov zapustila jezero. Prihaja čas, ko bomo marsikje krape pustili pri miru, da bodo opravili svoje poslanstvo in se zdrstili. Kmalu se znova vidimo!

Salvatore Perrone (Nomad By Fate)
 Prevod: Hany Bany

RIBOLOV POSTRVI IN LOSOSOV NA DANSKI REKI SKJERN

Reka Skjern je največja reka na Danskem. Izvira v naravnem parku Tinnet Krat in teče proti zahodu, kjer se prek fjorda Ringkøbing izliva v Severno morje. Ime je dobila po mestu Skjern, ki je ob rečni delti. Leta 1960 so reko zaradi nevarnosti poplav in namenov kmetijstva regulirali v raven kanal, kar pa se je pozneje izkazalo za zelo slabo odločitev. Z regulacijo so onemogočili odlaganje sedimentov, zaradi česar se je znatno zmanjšala kmetijska pridelava, hkrati pa se je zemlja v okolici začela potapljati. Leta 1987 so začeli s programom povrnitve reke v prvotno stanje in ga tudi uspešno končali leta 2002. Od takrat je celotna delta reke naravni park, intenzivno kmetijstvo pa je zamenjala tradicionalna živinoreja.

Ob povrnitvi reke v naravno stanje so se vrnila tudi atlantski lososi, ki so pred tem skorajda popolnoma izginili. Pred 25 leti so lokalni ribiči začeli s programom ponovne naselitve domorodnega atlantskega lososa. Z genetskimi raziskavami so našli domorodni fenotip v enem

izmed pritokov Skjerna in začeli z vzgojo mladic. Ob prvi naravni drsti so zabeležili vrnitev tridesetih lososov, z leti pa se je število hitro večalo. Lani se jih je na drst vrnilo približno 6500, po izračunih biologov pa naj bi se v prihodnjih letih število povečalo do okoli 12.000 lososov. Z večanjem

naravne populacije se temu primerno na leto prilagaja tudi število vzgojenih lososov, ki jih izpustijo v reko vsako jesen. Za populacijo skrbijo s točno določenimi kvotami odvzema rib iz reke, in sicer 420 lososov na leto, od tega le 180 večjih od 75 centimetrov.

Ekipa štirih ribičev smo se 7. septembra podali na tedensko odpravo na reko Skjern, da bi ujeli lososa. Zaradi težav z epidemijo covid-19 smo se odločili za celodnevno potovanje z avtomobilom namesto precej udobnejše poti z letalom. Časa za pripravo je bilo dovolj, dobili pa smo tudi kopico nasvetov prijateljev, ki so že obiskali Skjern. Poleg tega smo vzpostavili stik z lokalnim ribičem, kar je bistveno vplivalo na končni uspeh!

Luka Pesjak z lepo morskno postrvjo iz danske reke Skjern

Drugi dan se nam je pridružil lokalni ribič in vodnik Marc, ki nam je pokazal nekaj trikov in posebnih muh, kar pa ni bistveno spremenilo rezultata. Luku se je po nekaj metih posrečilo, da je ujel lepo morskno postrv, ki je po Marcovih besedah v reki poseben ulov. Sicer smo vsi ujeli precej drugih vrst rib, samo lososi so se uspešno izogibali našim muham. Prevladovale so manjše ščuke in ostriži, ujeli pa smo tudi nekaj večjih jezov.

Tretji dan je bil veter še nekoliko močnejši kot pred tem, poleg tega je začelo tudi deževati. Upali smo na večji pretok reke, kar bi omogočilo vstop novih lososov v rečni sistem. V zgodnjih jutranjih urah je Luka po kratkem boju izgubil velikega lososa, preostanek dneva pa je minil brez akcije, prav tako tudi četrti dan. Kljub težkim razmeram in neuspehu

Klemen in njegov drugi ulovljeni atlantski losos

Potovanje je skoraj v celoti organiziral idejni vodja Dare, ki je poskrbel tudi za nastanitev v enem izmed kampov na obrobju mesta Skjern. Za en teden smo se naselili v majhni mobilni hišici, ki je bila cenovno zelo ugodna. Takoj po prihodu na cilj smo obiskali ribiški dom in si priskrbeli dovolilnice. Kupiti je treba državno dovolilnico, ki omogoča tudi ribolov morskih postrvi v morju, poleg tega pa še dnevno oziroma tedensko dovolilnico za reko Skjern. Skupaj s prispevkom v sklad za vzrejo lososa je treba za tedensko dovolilnico odšteti približno 100 evrov.

Sledila sta hitra premestitev opreme iz avtomobila v hiško in oblačenje v ribiški opremo. Pozno popoldan pa smo že začeli z ribolovom. Reka Skjern je sicer nekoliko drugačna od rek, ki smo jih navajeni pri nas. To je ravninska reka, ki je temno obarvana, zaradi obilnega dežja pa je bila vidljivost v reki praktično nična. Poleg tega, razen Dareta, nihče od nas ni imel izkušenj z lososi. Prvi dan smo torej namenili seznanjanju s tehnikami ribolova in specifičnimi muhami, ki jih ribiči uporabljajo tam. Večina lokalnih ribičev lovi s krajšimi dvoročnimi palicami razreda 7 ali 8, mi pa smo lovili kar z enoročnimi palicami razreda 8 in 9 ter vrvicami s potopno konic. Ponovno je izstopal Dare, saj je tam uspešno lovil že lani in tako prišel pripravljen s primerno palico tipa Switch, dolžine 11 čevljev in razreda 8. Kljub nekoliko drugačni opremi pa je po nekaj metih Luka že imel prvi prijem – ujel je velikega ostriža. Kmalu je sledil še prijem na Klemenovo muho, tokrat je bil boj bolj intenziven, na koncu pa smo v mreži zagledali veliko morskno postrv.

**Za populacijo skrbijo
s točno določenimi kvotami
odvzema rib iz reke, in sicer
420 lososov na leto, od tega
le 180 večjih od
75 centimetrov.**

smo ohranili dobro vzdušje in nadaljevali z nespremenjeno voljo. K temu je mogoče pripomogel tudi obisk lokalne ribiške trgovine, ki bi jo po velikosti lahko primerjali z nekoliko manjšim trgovskim centrom v Sloveniji.

Zadnji dan se je vreme izboljšalo, loviti pa smo začeli že pred sončnim vzhodom. Kot vsak dan smo se razdelili v skupini po dva in začeli z ribolovom na mestih, ki jih je Marc označil kot najboljše. Z Lukom sva izbrala najnižji del reke, ki je v rečni delti. Odločil sem se, da bom poskusil na mestu, kjer je pred nekaj dnevi skupina nemških ribičev ujela tri losose. Zaradi bogate vegetacije ob bregu je bilo metanje oteženo, vendar je bil z dobro tehniko kljub temu mogoč met na drugo stran reke. Že s prvim metom sem uspel zadeti ločje na nasprotnem bregu, po nekaj potegih pa se je vrvica ustavila. Sledil je zateg in na drugi strani nežno upiranje ribe.

Pomislil sem, da sem ponovno ujel eno izmed manjših ščuk, vendar kar naenkrat ribe nisem mogel več premakniti. Začel se je boj z lososom! Čez minuto sva ga že zagledala in Luka ga je hitro zgrabil za rep in sledil je glasen krik veselja. Izvlekel sem telefon in poklical Klemena, ki pa me je presenetil z novico, da je pravkar izpustil velikega lososa. Kako hitro se vse obrne! Odločili smo se, da bomo z ribolovom nadaljevali nekoliko višje po toku. Klemen je uspel ujeti še drugega lososa, tokrat manjšega. Pravila zapovedujejo, da posamezen ribič na dan lahko ujame zgolj dva lososa. Tako smo do konca popoldneva lovili samo še trije, vendar brez uspeha.

Vsak ulov lososa je treba sporočiti ribiški organizaciji,

Avtor sestavka s čudovitim atlantskim lososom

Klemen Kuštrin z zavidanja vrednim primerkom atlantskega lososa

podatke pa javno objavljajo na internetni strani, ki smo jo redno spremljali. Po poznejši analizi smo ugotovili, da je bil naš teden zelo zahteven, saj je bilo takrat ujetih zgolj nekaj lososov, med njimi pa smo kar tri ujeli mi.

Sledila je dolga vrnitev domov. Ob tem smo na spletni strani že okoli 12. ure videli ujetih 20 lososov – toliko kot prej v celotnem tednu. Torej je poleg znanja pri lovu na lososa potrebno tudi precej sreče s številom rib, ki se iz morja vrnejo v reko.

Kljub majhnim možnostim za uspeh smo se odločili, da se bomo v prihodnjih letih zagotovo ponovno preizkusili v ribolovu na lososa, takrat mogoče na kateri drugi reki.

Rok Šparovec

Reka Skjern in vetrovne razmere, ki naredijo tamkajšnji ribolov še zahtevnejši.

JERNEJ BASTL & BRANKO HRIBERŠEK Z RIBIŠKIMI ZGodbAMI PO SLOVENIJI

RIBOLOV S STROKOVNO ZVEZANIMI UMETNIMI MUHAMI

Zvezati muho in z njo ujeti ribo ni kar tako. Eni pravijo, da je vezava preprosta, spet drugi govorijo o vezanju muh s prizvokom jedrske znanosti. Z nekaj niti, malo dlake ali peres, predvsem pa z veliko domišljije so možnosti neomejene. Pernati izdelki izkušenih vezalcev so velikokrat odraz prave muharske umetnosti. A za to moraš imeti voljo, potrpljenje in kar nekaj znanja.

Ko sva se pred nekaj leti z Jernejem odločila, da bova svojo zbirko muh vseh vrsti in velikosti, ki sva jih kupila, a v večini primerov dobila od ribiških prijateljev, dopolnila še s svojimi primerki, sva naletela na veliko začetniških težav. Kupila sva primeža, nekaj niti in drugih osnovnih pripomočkov, kar pa enostavno ni bilo dovolj. Zvezati muho brez osnovnega znanja, po svoji začetniški logiki, ni preprosto. A nisva obupala. Verjela sva celo, da bova iz tega naredila dober posel. Denar bo kar letel v najine žepe. A na žalost se je izkazalo, da ni vse zlato, kar se sveti.

Jernej je predlagal, da bi v nekaj dneh, preden bi šla na ribolov, naredila vsak nekaj posebnih in unikatnih muh.

»Velja,« sem mu samozavestno odvrnil. »Tisti, ki s svojo muho ujame manj rib, plača večerjo,« je dodal Jernej. »Velja,« sem še enkrat odvrnil in ga z roko potrepal po ramenu. Tako se je začela najina samostojna vezalska kariera.

Muho sem poimenoval Pipika.

Jernejeva Koreninca

Ko sem prišel domov, sta me spreletela srh in nelagodje nad popolnim neznanjem in pomanjkanjem osnovnih surovin za izdelavo muh. A prva pozitivna misel me je obšla, ko sem se dobro najedel. Odkorakal sem do domačega kurnika, pograbil kokoš, ji nežno stopil na nogo, jo prijel za vrat in izpulil nekaj čudovitih rjavo belih peres. Kokoška seveda ni miroljubno stala in me gledala, ko sem z njenega vratu pulil perje. Njeno hrupno kokodakanje je do kurnika priklicalo razburjeno mamo v strahu, da se kakšna lisica ali jastreb loteva njenih pišk.

»Marija sveta,« je zaskrbljeno gledala proti meni, »kaj pa počneš?« »Mami, nekaj perja potrebujem za muhe,« sem ji odvrnil. »Kakšne muhe neki?«, je bila že nekoliko v skrbeh nad mojim čudaškim početjem. »Muhe za ribe. Narediti moram nekaj muh za ribe.« »Pa ne iz mojih kur,« je vztrajala in nejevoljno zmajevala z glavo.

Po nekaj trenutkih prepričevanja glede negativnega psihološkega vpliva na kokoške sem prekinil z nabiranjem perja. S sklonjeno glavo sem na hitro odkorakal v ribiško sobo, kjer sem najprej pripravil primež in nekaj pripomočkov. Moram narediti dobro muho, sem vseskozi razmišljal. Kokoške perje ne more biti slabo za šarenko, mogoče celo za potočno postrv. In tako sem po približno pol ure trdega dela ustvaril svojo prvo muho, ki sem jo poimenoval Pipika.

Naslednji dan me je Jernej klical že zgodaj zjutraj, češ, da se morava dobiti takoj po končani službi, da mi bo predstavil svojo mogočno stvaritev. Tudi sam sem bil ponosen na svoj izdelek, plod trdega dela, in mu že vnaprej napovedal slab izid na ribolovu.

Ko je predme pomolil stisnjeno pest in končno razgalil svojo stvaritev, sem prasnil v smeh.

Pod budnim očesom odličnega vezalca in muharskega mentorja Martina Širclja

Potočno postrv, dolgo 64 cm, je Jernej ujel s Koreninco.

»Prava korenina,« sem se krohotal ob misli, da bodo vse ribe zbežale, ko se bo dotaknila vodne gladine. »Koreninca,« sem še enkrat bruhnil v smeh in mu pokazal svojo Pipiko. »Glej, Jernej, ta je vsaj podobna muhi.« »Izziva še ni konec, prijatelj moj. Šteje število ujetih rib,« je komentiral Jernej.

Ko sva se naslednji dan odpravila na ribolov, sva bila oba polna pričakovanja po dobrem prijemu na najini stvaritvi. Po nekaj metih v tolmun z lepim prelivom sem pričakoval takojšen prijem. A se v desetih minutah ribolova, ki so sledile, ni zgodilo ničesar. Na skrivaj sem svojo Pipiko zamenjal z muho profesionalnega vezalca, a spet nič. Pa še drugo in tretjo, ko se je Jernej prav tako zaman trudil nekaj deset metrov višje, ob grmovju, ki ga je ravno prav zakrivalo, da sem lahko neopazno menjaval muhe. Pa zopet nič.

»A je kaj?«, je bil radoveden in se nagibal v levo, da bi me lažje videl. »Zaenkrat nič. Se pa tukaj sprehaja ena lepa potočnica,« sem mu odvrnil. Takoj sem vedel, da sem storil napako. Na hitro sem nazaj navezal svojo Pipiko in jo neutrudno ponujal potočnici, ki se je brezskrbno sprehajala po tolmunu.

»Takole se streže tej reči,« je dejal, ko je stopil poleg mene in v tolmun zalučal svojo Koreninico. Težko je verjeti. Prvi met in moja lepa potočnica se je obesila na njegovo muho! Pa naj še kdo reče, da je videz pomemben. Mogoče nam, ribičem, ribe pa imajo drugačen pogled na okolico in hrano, s katero se prehranjujejo.

»Toliko o tvoji Pipiki,« se je Jernej režal na ves glas. V meni pa je kar vrelo, čeprav se zavedam, da so prijemi odvisni od številnih dejavnikov, ki jih tu ne bi želel naštevati. V pravem trenutku, na pravem mestu in s pravo vabo.

Na obe muhi sva z Jernejem še večkrat dobro lovila. Pipika se je izkazala za odlično vabo za šarenke, Koreninca pa je postala priboljšek čudovitim domorodnim potočnicam.

Prave volje do vezanja pozneje nisva pokazala. Se pa je v naju prebudila želja po ponovnem vezanju umetnih muh, zato sva obiskala ribiškega kolega in strokovnjaka na področju vezanja muh, Martina Širclja. Obisk se je splačal.

Branko Hriberšek

V RD LJUTOMER SO OGORČENI

STA PRLEKIJA IN PREKMURJE POSTALA REZERVAT ZA KORMORANE?

Člani RD Ljutomer so na nogah, kajti na otok Gajševskega jezera in v njegovo okolico se je naselila jata kormoranov, našteji so jih okoli 440. To so ptice, ki ribičem povzročajo veliko škodo. En kormoran poje najmanj pol kilograma rib na dan, kar je v primeru Gajševskega jezera 220 kg rib na dan. Če seštejemo to s 120 dnevi, kolikor časa se zadržujejo tam, pridemo do neverjetne številke: več kot 26.000 kg. Vrednost izgubljenih rib – preračunano v evre – znaša približno 150.000 evrov, pojasnijo obisk ribojedih ptic v RD Ljutomer.

Vsakodnevna podoba na Gajševskem jezeru: na otoku prezimuje ogromna jata kormoranov, nekaj deset jih je tudi ob vtoku reke Ščavnice v jezero. Vse skupaj je po mnenju tamkajšnjih ribičev nevzdržno, toda v RD Ljutomer glede tega ne bodo vrgli puške v koruzo. Že nekaj let poskušajo doseči pravico s pritožbami in ustnimi obravnavami. Končno so prišli vsaj tako daleč, da so dosegli ustno obravnavo vseh deležnikov v upravnem postopku odvzema kormoranov iz narave prek video-povezave, ki jo je organizirala Agencija za okolje Republike Slovenije. Udeleženci so se znašli vsak na svojih bregovih: na eni strani RD Ljutomer, LD Križevci pri Ljutomeru in LD Mala Nedelja, na drugi pa zagovorniki zaščite kormoranov.

Kormorani imajo radi ribe. Vsak dan naj bi jih vsak odrasli kormoran pohrustal približno pol kilograma. Foto: Pixabay

Kormorani naj bi samo na Gajševskem jezeru na ribjem življu vsako zimo povzročili za približno 150.000 evrov škode. Foto: RD Ljutomer

Odrasel kormoran poje najmanj pol kilogram rib na dan, menda tudi več. Če je to res, samo kormorani v Gajševcih vsak dan pojejo približno 220 kg rib. Če so tam sto dni, v njihovih želodcih izgine 22.000 kg rib. S predpostavko, da stane kilogram rib šest evrov, ugotovimo škodo, ki znaša 132.000 evrov. Samo v revirju Gajševci!

K ugotovljeni škodi moramo prišteti tisto, ki jo povzročajo ribojede ptice, ki gnezdiijo ob reki Muri pri Gibini in se prehranjujejo v Muri in reki Ščavnici. Tam po besedah sogovornikov znaša škoda 5.000 kg rib oziroma dodatnih 30.000 evrov. Zato ni nič nenavadnega, če se ribiči čudijo, zakaj je v Muri in Ščavnici tako malo rib.

V RD Ljutomer so se po pomoč obrnili na poslanca mag. Dejana Židana, ki je na ministra za okolje in prostor mag. Andreja Vizjaka ter ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Jožeta Podgorška naslovil poslansko vprašanje glede vpliva kormorana na ribje vrste v celinskih vodah. O problematiki s temi ribojedimi pticami so svoje mnenje posredovale vse pomurske RD in RD ob reki Muri: RD Murska Sobota, RD Lendava, RD Gornja Radgona in RD Mura Paloma.

Kot trdijo ribiški sogovorniki, je nenavadno, da sta Pomurje in večji del severovzhodne Slovenije izpadla iz dovoljenja za odvzem kormoranov iz narave, ki ga je leta 2017 izdala Agencija za okolje. Kot dodajajo, v teh krajih očitno živijo drugi ljudje in druga vrsta rib, glede na to, da imajo zadeve o odvzemu kormoranov iz narave odlično rešene v Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem. Ker sta odvzem in plašenje kormoranov v večjem delu preostale Slovenije dovoljena, so v tem delu države očitno postali rezervat za populacijo kormoranov.

Prizadeti trenutno čakajo na odločbo Agencije za okolje Republike Slovenije. Če bo spet negativna, napovedujejo novo pritožbo. Kot pravijo ribiči, gre njihova računica v negativno smer, predvsem zaradi številnih kormoranov v revirju Gajševci.

En kormoran poje najmanj pol kilograma rib na dan, kar je v primeru Gajševskega jezera 220 kg rib na dan.

Jože Žerdin

ODNOS DO OKOLJA – PRIVILEGIJ IN ODGOVORNOST

Prvi dnevi nove sezone so za nami in samo upamo lahko, da bo potekala malo bolj normalno kot lanska. Marsikdo od nas je že preizkusil katero od novih muh, palico, kolesce ali kaj drugega. Vse se počasi premika naprej, saj se v muharski industriji, čeprav počasi, stvari vseeno razvijajo. Obstaja pa nekaj zadev, na katere izdelovalci opreme ne morejo prav veliko vplivati, čeprav se v zadnjem času tudi na tem področju precej trudijo; gre za odnos do rib oziroma našega ulova.

Pred nedavnim smo na temo odnosa med kolegi muharji na vodotokih in težavah na to temo v muharskem koticu že pisali, in sicer v članku z naslovom Ko nas je več. Mimogrede, že v tej sezoni opažam, da bi marsikomu koristilo ponovno branje. Pri odnosu do okolja in rib ne govorimo o razumevanju izzivov, ki so tako značilni za medčloveške odnose, temveč o našem obnašanju do narave in plena, kjer imamo popoln nadzor. Le-ta je po eni strani naš privilegij, po drugi pa tudi naša odgovornost. Od tega je namreč odvisno veliko več, kot si morda mislimo. Vsa čast tistim, ki se tega že zavedajo, vsem drugim pa ponujam v razmislek in presojo nekaj dejstev.

Najprej se moramo zavedati, da je kakovost muharjenja na naših najljubših revirjih in delih revirjev v veliki meri odvisna tudi od nas. Čeprav smo le majhen dejavnik med vsemi, lahko z nekaj odločitvami zelo vplivamo že na to, kako bomo mi naslednjič tam lovili. Tako lahko – navkljub ribojedim pticam, živalim, sušam in poplavam – tudi naše drobne odločitve spremenijo tok ribolovne sezone. Tako za nas kot tudi za druge. Zares dobrih, dostopnih in z ribami bogatih predelov je vedno manj in dandanes praktično ni več nobenih skrivnosti. Informacije so prav tako dostopne povsod in takoj. Zato najprej razmislimo, ali res moramo vedno *ravno tja*?

Vedno je na primer dobro, da na določenem predelu, še posebno, kadar smo zelo uspešni, ne lovimo do konca oziroma trenutka, ko nimamo več prijema. Po navadi je revir naše ribiške družine, ki ga dobro poznamo in se tja tudi radi vračamo. Takrat je velika verjetnost, da smo tisti dan že vplivali na veliko večino rib, in sicer bodisi z ulovom ali pa vsaj prijemom, saj več, ko imamo znanja, več »škoda« lahko naredimo. V obeh primerih je za nekaj časa tak predel za ribolov vsaj težak ali celo slab. Če pa se to ponavlja v ozkih časovnih intervalih, postane tak del dolgoročno zahtevnejši za vse. Redna menjava predelov znotraj revirja, nekakšno »kolobarjenje«, je lahko preprosta rešitev. Skratka, ne hodimo zgolj in samo tja, kjer bomo zagotovo uspešni.

Vsaka odločitev, da ko nam gre najbolje, nekaj spremenimo, terja od nas veliko volje in samokontrole. Marsikdo tega niti ni sposoben. Kaj je namreč lepšega kot dokaz, da znamo in zmoremo, saj človeški ego ne pozna meja. Zato pa lahko nekaj storimo tudi na druge načine. Ni se nam treba ustavljati, ko nam gre najbolje. Nasprotno. Ravno takrat je zelo primeren trenutek za spremembo in preizkus drugačnih tehnik, morda drugih muh. Še najbolje ravno tistih, v katere najmanj zaupamo in jih najmanj obvladamo. Iz izkušenj (drugih) vemo, da so lahko prav uspešne; na primer muhe, ki smo jih vedno

Ujetih rib ne utrjujmo dlje, kot je potrebno, in če jih bomo izpustili, je najbolje, da jih imamo stalno v vodi. Foto: Tomaž Modic

preizkušali v trenutkih, ko nam je tekla voda v grlo in se niso izkazale, nato pa velikokrat, popolnoma neupravičeno, pozabljene končale v ozadju naših škatlic. Marsikdo bo doživel presenečenje, če jim bo le dal pošteno možnost. Morda lahko poskusimo loviti s slabšo roko, praktično lahko poizkusimo karkoli. Morda bomo ulovili nekaj manj, vendar se lahko marsičesa naučimo. Enako je tudi s spremembami tehnik. Največja napaka je namreč preizkušati druge pristope potem, ko smo določeni predel že praktično povsem preloveli. Če je predel zelo priljubljen med manj izkušenimi ali starejšimi ribiči, je pošteno, da se po nekaj ulovih od tam umaknemo, še posebno, če so v bližini, saj morda vljudno čakajo, da bi mesto zapustili. Z malo uvidevnosti lahko pokažemo svojo veličino, obenem pa tudi, da lahko uspešno lovimo tudi drugod, kjer ribolov morda ni tako preprost. Tudi znamenita mesta, znana po ribah iz ribogojnic, ki jih marsikdo rad obiše in so bila vedno precej priljubljena, obiskujemo v mejah dobrega okusa in jih, če je le mogoče, prepustimo tudi drugim.

Če je med našimi zelenimi mesti za muharjenje predel, ki za nas ni zanimiv in ga zgolj prebrodimo, da prehodimo razdaljo, je precej bolje, da razdaljo, če je le mogoče, prehodimo po kopnem. Podobno kot med gobarji, ki nabirajo različne vrste gob in jim jih drugi prepustimo, je morda komu ravno tisti prehojeni del najbolj pri srcu, mi pa mu ga samo zato, ker se »nam ne da« iz vode, vsaj za nekaj časa preplašili. V primeru soških in potočnih postvri lahko to pomeni tudi ves dan. Tudi sicer je priporočljivo, da po določenih, nam nezanimivih predelih ne brodimo po nepotrebnem, saj ribam tako naredimo lepo uslugo in jih ne plašimo po nepotrebnem. Pri tem velja omeniti tudi, da če rib ne vidimo ali ne ujamejo, še ne pomeni, da jih tam tudi v resnici ni. Gibanje s čim manj vpliva na vodo je v interesu vseh.

Na koncu lahko še ponovim, kar že bolj ali manj vsi dobro vemo: ujetih rib ne utrjujmo dalj časa, kot je potrebno, in če jih bomo izpustili, je najbolje, da jih imamo stalno v vodi. Tudi če želimo katero fotografirati, to storimo čim hitreje. Uporaba podvodnih kamer je najprimernejša za fotografiranje ulova, ki si ga želimo zapomniti. **Ribe, ki jih nameravamo upleniti v skladu s pravili, usmrtno hitro, najbolje s topim predmetom, in previdno spravimo nekam na hladno, saj si tudi one zaslužijo spoštovanje.** Včasih je bolje poškodovano ribo v skladu s pravili upleniti, kot za vsako ceno izpustiti, če iz izkušenj vemo, da so poškodbe, ki jih ima, prevelike, ne glede na njihov izvor.

Zapisal sem le nekaj misli in idej za vhod v novo sezono. Nikakor nisem imel namena moralizirati in vsak od nas sam najbolje ve, kako težko je spremeniti globoko zakoreninjene navade. Pred leti sem na to temo na enem od potovanj naletel na zanimiv pregovor, ki zapisane odstavke lahko nekako povzame. Takole se glasi: »Spremembe so neizogibne, sama rast pa je stvar izbire.«

Vsem skupaj želim uspešno muharsko sezono.

Tomaž Modic

DO KOD PA SEGAMO MEJE VAŠE OBČINE?

V prvih dneh lanskega decembra sta imela fanta za seboj že en mesec šolanja od doma, prek računalnika. V tistem času je bil eden najpomembnejših podatkov: do kod sega meja tvoje občine. Z redkimi izjemami so meje naših občin predstavljale meje našega sveta – a med izjemami ni bilo ribolovne dejavnosti. Smo iz Ljubljane, jaz sem član RD Barje, tako da smo imeli nekatere revirje pred nosom. Nekateri ribniki naše RD so sicer v drugih občinah (Brezovica in Ig) in so bili zato dolgo nedosegljivi, imamo pa zato dostop do večine revirjev na naših tekočih vodah. Kljub temu sem se za našo naslednjo odpravo odločil raziskati severovzhodni rob Ljubljane.

Odppravili smo se v območje RD Vevče, in sicer na del revirja, ki sem ga odkril šele lani, a me je zelo navdušil in se vedno rad vračam tja – tokrat s fantoma. Gre za mrtvico reke Ljubljanice po imenu Krnica – mrtvica Krnica.

Fanta sem vzel iz šole (oziroma iz šolanja od doma), vsak dan enega. Dogovorili smo se, da bomo tako malo razbili monotonijo (in preživljanje premnogih ur pred računalniškim zaslonom): eden bo šel z mano zjutraj, potem se bova vrnila domov skuhat kosilo, po kosilu pa bo on naredil, kar je moral za šolo, drugi pa bo šel z mano nazaj na Krnico. Raje lovim med tednom, ko je okoli manj ljudi, ki jih je ob koncu tedna ob vodi vse polno. Tako smo se odločili za ribolov v sredo in četrtek.

Prvi je bil za jutranji ribolov na vrsti mlajši, Tim Dennis. Težko ga je bilo prepričati, naj se odpravi ven v mrz in temo (tudi meni se ni prav mudilo, po pravici povedano), a sva vseeno šla. Zunaj je kazalo pet stopinj, ko sva tik pred svitom prišla na ribolovno mesto.

Načrtovala sva lov linjev, kajti Krnica je pravi revir za to vrsto ribe. Angleški plovec sem navezal na »dvižno metodo« oziroma lift method, ki je bila kot prava »smrt« za linje predstavljena v eni od lanskih številčk Ribiča. Za vabo smo pripravili koruzo in kruh, prejšnji dan pa smo babici pomagali pri presaditvi dalij in spotoma nabrali še nekaj deževnikov (za vsak primer).

Prvotni načrt o »linjelovu« je kmalu padel v vodo – dolgo čakanje na prijem namreč ni nekaj, kar bi otrokom šlo zlahka od rok. Jaz bi že lahko ure in ure gledal v plovec in čakal na linja, fanta pač ne. Tako sva s Timom Dennisom kmalu prešla na načrt B, ki pa je bil, da poskušava z deževniki (hvala, babi, in hvala, dalje) privabiti ostriže in rdečeoke. In načrt B se je kmalu izkazal za dobitnega. Tim je namreč kmalu ujel svojo prvo babuško, vrsto, ki jih je v Krnici res veliko. Kmalu sem ga lahko slišal: »Koliko vrst rib sem že ujel? Orado, sardino, rdečeoko, morsko mačko, zeleniko ...« »A na morju še nisi nikoli ujel špara?« sem ga vprašal. »Saj res, špara pa klena.« No, kmalu je na seznam dodal še eno vrsto, in sicer ostriza. Le-teh je na črve ujel kar nekaj, vmes pa še kakšno rdečeoko. Po uri in pol sem predlagal načrt C – na trnek bova dala koruzo in vrgla ter pustila, da prime linj ali krap, Tim pa se bi šel vmes gret v avto. Zunaj je bilo pošteno mrzlo in čeprav sva

se debelo oblekla, je bilo vseeno premalo. Res nama je prišlo prav, da imamo avto z ogrevanjem sedežev. Kakšnih 15 minut je Tim ribolov opazoval skozi šipo, jaz pa vmes nisem ujel ničesar. Krajših premorov v avtomobilu je bilo še nekaj, pa tudi vroč čaj in prigrizke sva si privoščila za dvig morale (»termoska« s čajem je bila skoraj tako pomemben del opreme kot ribiška palica). Ribolov nama je redno popestrila tudi kakšna ščuka, ki si je za lovno območje izbrala prav območje okoli najinega plovca. Nasploh je v Krnici veliko ščuk, ki se tam tudi drstijo, tako da je vijačenje prepovedano.

Popoldne sva s Filipom zamenjala lokacijo. Preselila sva se bližje Ljubljani, ker sva tam videla res veliko skupino krapov. Mimo najinega plovca so plaval v vse smeri in niti enemu ni prišlo na misel, da bi se ustavil in pogledal najino ponudbo, čeprav sva na trnek dala vse, kar sva imela na voljo. Še dva laboda sta večkrat prišla preverit položaj plovca. Nasploh je bilo takrat v Krnici obilo perjadi. Kmalu je tudi Filip Tiberij s črvi lovil rdečeoke in ostrize.

Naslednji dan je bil za jutranjo izmeno na vrsti Filip. Poleg mrzota in teme je zjutraj, ko sva se odpravila v akcijo, še deževalo. Po kakšnih 20 minutah ribolova se je zjasnilo in pred nama je bilo čudovito jutro. Filip si je zadal cilj, da bo podrl

Polmetrska podust je prijela na dve zrni sladke koruze.

Ostriž resda ni največji, je pa moj prvi!

Timov rekord prejšnjega dne pri številu ostrizhev. In s črvom na trnku mu je šlo odlično. Najuspešnejša sva bila proti koncu dopoldanskega dela (ki je bil krajši kot prejšnji dan, saj je imel Filip ob 11. uri spletno srečanje z učiteljem angleščine). Ko sva le nekaj metrov od brega vrgla trnek z zrnomo koruze, je nanj prišla lepa podust. Dolga pol metra se nama je lepo upirala, a na koncu sva bila zmagovalca midva. In najpomembneje – Filip je imel boljše zgodbo kot njegov brat☺!

Vseeno je svojo priložnost za zmago v dvoboju dobil tudi Tim. Proti večeru se je odpravil hranit labode in race s preostalo koruso, ki sva jo še imela, a naročil sem mu, naj šest zrn prihrani za ribolov, da bova imela dovolj vabe za vsaj še nekaj metov. Tako sva za najin zadnji met dala na trnek dve zrni, vrgla kakšnih 15 metrov od brega, na rob lokvanjev, in čakala. Ko

se je plovec potopil, je Tim hitro zategnil in takoj zavpil »Ati, tale je pa velika!« Res je bila dosti večja od ostrizhev in Timu je dala kar nekaj dela. Vseeno jo je lepo pripeljal k obali, kjer pa je, tik ob bregu, počila predvrvica in babuška jo je pobrisala po svoje. Tako je Tim na koncu našega dvodnevnega ribolova spoznal morda največjo ribičevo bolečino, pobeglo ribo, ko je že skoraj tvoja. Ko sva se peljala domov in bila že na pol poti, sem ga vprašal, če je še žalosten. Rekel je: »Malo pa sem še, ja.«

Dva dneva sta minila hitro, bila sta uspešna (ne zgodi se vsak dan, da ujameš kar dve novi vrsti rib), pomagala sta nam razbiti rutino koronskih dni. Na Krnico se bomo še vrnili in takrat morda dlje lovili po načrtu A, ki nam bo, upam, le prinesel vsaj enega linja.

Blaž Dominik

V SPOMIN

Matej Rihtaršič

(1967–2021)

Na prelep februarski dan nas je šokirala novica o nenadni in mnogo pre zgodnji smrti našega dolgoletnega člana, čuvaja in člana UO RD Visoko. Bil je zagnan in strasten ribič in dolga leta zanesljiv in skrben čuvaj. S svojim delom, poštenostjo in doslednostjo je bil vzor drugim ribičem. Redno se je udeleževal tudi raznih ribiških akcij, kot so vlaganja, izlovi in inventarizacije.

V okviru ribištva je našel tudi svojo drugo strast – prepariranje rib. Skozi leta se je kot samouk učil, raziskoval in iz leta v leto napredoval v prepariranju. Njegovi izdelki krasijo mnogo domov in ribiških sob ribičev od blizu in daleč.

V zadnjih letih mu je poškodba onemogočila ribolov, pred letošnjo sezono pa se je poln novega elana po sanirani poškodbi ponovno odločil, da bo več časa preživel ob vodi. Žal mu je usoda to preprečila in bregovi njemu preljube Poljanske Sore ga ne bodo več videli. Za njim bo ostala velika praznina, a večer spomin. Njegovi družini in najbližjim izrekamo iskreno sožalje.

RD Visoko

Štefan Hari

(1934–2021)

Bil je strasten ribič, ribičija mu je pomenila vse. Zanj je postala ena od priljubljenih oblik aktivnega oddiha in ena izmed najljubših športnih dejavnosti. Ko se ujameš v ribolovno strast, se je ne moreš znebiti tako enostavno. Sončni žarki, svež zrak in tišina ugodno vplivajo na ribiča. Nepopisen pa je seveda občutek veselja, ko ujameš čudovit primerek ribe.

Franc Šuc

(1933–2021)

Prav na začetku letošnje ribičske sezone nas je zapustil dolgoletni član Franc Šuc. Kot vsi litijski ribiči je tudi on živel s Savo in z njenimi pritoki. Večino svojega prostega časa je namenil varstvu narave, razvoju RD Litija in ribištvu. Med ribiči je bil znan kot dober trofejni ribič. Prav tako je bil znan kot velik poznavalec stroke.

V ribiško organizacijo se je vključil leta

Štefan Hari je bil član RZS od leta 1965. Ves čas je bil član RD Lendava. Vseskozi je bil tudi njen funkcionar. Deloval je na višjih ravneh sladkovodne ribičske organizacije: poleg RD Lendava še na območju ZRD Pomurje in na RZS. Trikrat je bil predsednik RD Lendava in dvakrat predsednik skupščine RD Lendava. Dvakrat je bil predsednik ZRD Pomurje. Bil je dolgoletni član komisije ZRD Pomurje za delo z mladimi in član komisije za odlikovanje v ribištvu. Aktivno je sodeloval tudi na RZS, v kateri je bil najprej član predsedstva zveze, en mandat pa tudi njen podpredsednik. Med letoma 1994 in 2003 je bil član komisije RZS za mednarodno sodelovanje.

Gospod Hari je bil zapriseženi sodni izvedenec za področje sladkovodnega ribištva. Opravljene je imel izpite o strokovnem usposabljanju v sladkovodnem ribištvu ter sodniška izpita za tekmovanja v obeh panogah športnega ribolova. Večkrat je bil odlikovan z znakom za ribičske zasluge. Je večkratni prejemnik najvišjih priznanj RZS. Leta 2008 ga je RZS predlagala za posebno priznanje Državnega sveta Republike Slovenije za najzaslužnejšega prostovoljca. Leta 2016 je bil razglašen za častnega člana RD Lendava.

Člani RD Lendava izrekamo njegovim najdražjim iskreno sožalje in se obenem zahvaljujemo za vse skupne prijetne trenutke, za njegove nasvete, dobro voljo in pomoč.

RD Lendava

1951. Leta 1954 je bil eden od ustanovitvenih članov RD Litija, ki deluje še dandanes. Dolgo je bil aktiven član in je opravljal različne funkcije v družini: vse od članstva v različnih komisijah, tajnika družine do glavnega ribiškega čuvaja. Za svoja prizadevanja in delo je dobil tudi več priznanj. Med njimi je najpomembnejše priznanje za častnega člana RD Litija.

Franc, pogrešali te bomo. Naj te spremlja tebi tako dobro znan: »Dober prijem! Počivaj v miru.

Litijski ribiči

Miran Gracer

(1954–2020)

Jožef Stropnik

(1948–2020)

Dragan Dimitrijević

(1950–2021)

Ribiške vrste so za vedno zapustili naši člani: Miran Gracer (1954–2020), Jožef Stropnik (1948–2020) in Dragan Dimitrijević (1950–2021).

V minulem letu so naše vrste nenadoma zapustili kar trije člani: častni član Miran Gracer, član od leta 2009, Jožef Stropnik, član od leta 1983 in Dragan Dimitrijević, ki je do zadnjega aktivno deloval kot ribiški čuvaj in član nadzornega odbora. Vsi trije so bili veliki ljubitelji narave, zapriseženi ribiči in veliki ribiški tovariši. Brez njih ostaja v naši ribiški družini velika praznina.

Ohranili jih bomo v trajnem spominu!

RD Voglajna

PRIPRAVA RIŽOT IZ SLADKOVODNIH RIB

MEDITERANSKA RIŽOTA

V pomladnem času so rižote kot nalašč, če si zaželite pripraviti nekaj svežega in okusnega, hkrati pa njihova priprava ni preveč zahtevna. Tokrat vam bo Gojko zaupal nekaj skrivnosti, kako lahko tudi iz rib pripravite okusno rižoto, ter recept za pripravo mediteranske rižote.

Rižote

Riž spada med najbolj uporabne in tudi najpogosteje uporabljane rastline na svetu. Lahko ga pripravimo na več različnih načinov: vse od juh, solat, rižot, prilog do sladice. Kar devet desetih ga pridelajo v Aziji, izvrstnega pa gojijo tudi naši sosedi Italijani, ki imajo kar 125 različnih vrst. Njegova zgodovina se v Italiji začne v Padski nižini. Pojem za pravo rižoto je prav italijanska rižota.

Pri odločitvi, kakšno vrsto rižote bomo skuhal, imamo izredno veliko možnosti: od rižot z mesom, ribami, lignji, morskimi sadeži do najrazličnejših rižot z različnimi vrstami zelenjave, kot so grah, korenje, šparglji, buče, radič, čemaž, regrat, do različnih vrst gob ali različnih mesno-zelenjavnih kombinacij.

Nekaj nasvetov za pripravo dobre rižote

Pri pripravi prave rižote je bistveno ohraniti popolno ravnovesje med čvrstim riževim zrnom (na »zob« – al dente) na eni strani in kremasto teksturo na drugi.

Za pripravo rižot je najpogosteje v uporabi vrsta *arborio*. Gojko najraje uporablja riž *carnaroli*, ki ga dobite tudi v naših trgovinah. Sicer pa sta primerni tudi vrsti *sant andrea* in *vialone nano*. V naših trgovinah boste našli tudi na riž *parboiled*, ki je predelan po posebnem postopku s paro ali vročo vodo. Tudi tega lahko uporabite.

Rižoto lahko pripravimo iz mesa svežih ali prekajenih rib, zelo okusne pa so tudi rižote, ko kombiniramo meso rib z različnimi vrstami zelenjave (npr. šparglji, radičem ali drugo zelenjavo). Lahko dodamo tudi različne začimbe (lovorov list, rožmarin, olive, kapre, sušen paradižnik), vendar moramo biti pri tem zelo pazljivi, da ujamejo harmonijo z ribjim mesom.

Za pripravo rižote potrebujemo veliko ponev z ne oprijemajočim dnom in nekoliko višjimi stranicami.

Za pripravo poleg dobrega riža potrebujete še maščobo, Gojko predlaga oljčno olje. Zelo pomembna je dobra jušna osnova za zalivanje rižote, ki je za pripravo rižot iz sladkovodnih rib lahko ribja (iz glav in kosti sladkovodnih rib), za nekatere rižote, npr.

rižoto iz prekajenih postrvi in špargljev (recept smo objavili v Ribiču, 5/2017), pa tudi iz zelenjave (pri špargljih uporabimo osnovo iz kuhanih spodnjih delov špargljev). Pomembno je tudi vino za zalivanje rižote; uporabimo belo suho vino, ki mora biti kakovostno, takšno, kot ga pijete. Nikakor ne uporabljajte slabega vina, kot slišimo včasih, ko pravijo: »Za piti ni, bo pa za kuhat.« Upoštevajte, da iz slabe surovine ne moremo skuhati dobre jedi! Na koncu v rižoto vmešamo hladno maslo, ki napravi rižoto kremasto. Nato rižoto premešamo, pokrijemo ter pustimo nekaj minut, da se umiri.

Pri pripravi tipičnih kremastih rižot je idealno razmerje med rižem in tekočino okrog 1 : 3,5. Riž kuhamo počasi, med kuhanjem ga nenehno mešamo. Pazimo, da rižoto vedno skuhamo na zob (al dente), riž se ne sme razkuhati.

Gojko predlaga vsem ribičem - kuharjem, da pri pripravi rižote uporabijo svojo domišljijo in poskusijo z različnimi vrstami ribjega mesa ter različnimi mogočimi kombinacijami s sezonsko zelenjavo.

Meditranska rižota

Za pripravo rižote za 4 osebe potrebujemo:

- file soma – 40 dag
- 5 dag šalotke
- 2 stroka sesekljanega česna
- peteršilj po okusu
- 5 dag kaper
- 8 narezanih oliv
- 1,5 dl belega suhega vina
- 24 dag riža
- ribjo osnovo po potrebi
- 8 dag sušenega paradižnika
- sok pol limone
- naribano lupino polovice limone (neškropljene)
- 1 dl oljčnega olja
- 5 dag masla
- lovorov list, vejico rožmarina, sol, poper

Na oljčno olje stresemo drobno sesekljano šalotko in na hitro zdušimo, da postekleni. Dodamo sesekljan česen, olive, kapre in nasekljan sušen paradižnik, na kockice narezano somovo meso ter nadaljujemo z dušenjem, dodamo še 1 dl vina, da nastane omaka. Solimo in popramo.

V drugi posodi na oljčnem olju na kratko popražimo riž, da postekleni. Dodamo omako, ki smo jo poprej pripravili iz šalotke, česna, oliv, kaper, nasekljanega sušenega paradižnika, ribjega mesa in vina. Dodamo še lovorov list, vejico rožmarina in limonin sok, naribano limonino lupino in 0,5 dl vina. Zalivamo s toplo ribjo osnovo, med kuhanjem večkrat premešamo. Če nimamo ribje osnove, lahko zalivamo tudi z vodo. Ko je riž zdušen, ponev umaknemo z ognja. V rižoto vmešamo še hladno maslo.

Riž mora biti kuhan na zob (al dente), rižota pa lepo kremasta. Preden rižoto ponudimo, jo posujemo še s peteršiljem, po želji tudi s parmezanom. Pri jedi priporočamo belo suho vino, sauvignon, zelen, pinelo ali laški rizling. Dober tek!

Borut Jerše

Meditranska rižota

Slap v Kadicah (foto: Daniel Vincek)